

IKÄPOLIITTINEN OHJELMA VUOSILLE 2021–2025

Ikäpoliittinen ohjelma 2021- 2025

Kuntayhtymä Kaksineuvoinen

Evijärven kunta

Kauhavan kaupunki

Ikäpoliittisen ohjelman ohjausryhmätyöskentelyssä mukana:

- Piia Kujala, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen, vt. kuntayhtymän johtaja
- Terhi Haapala, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen, ikäihmisten palvelujohtaja
- Katri Nikkola, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen, ikäihmisten palvelujohtaja, 1.9.2020 alkaen
- Marita Neiro, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen, palvelupäällikkö, asiakasohjaus
- Hannele Vakkuri, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen, palvelupäällikkö, kotihoito
- Tiina Knuuttila-Puiras, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen, palvelukoordinaattori
- Johanna Heino, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen, vs. hoitotyön johtaja
- Heidi Ojala, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen, johtava ylilääkäri
- Eija Ala-Toppari-Peltola, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen, sosiaalipalvelujohtaja
- Heikki Korkealaakso, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen, yhtymähallitus
- Anna-Liisa Niemi, Kauhavan vanhusneuvoston puheenjohtaja, ohjausryhmän puheenjohtaja
- Alina Lehto, Evijärven vanhusneuvoston puheenjohtaja
- Juha Alkio, Evijärven kunta
- Jorma Kari, Kauhavan kaupunki
- Marja-Liisa Nevala, kehittämisspäällikkö, Aijjoos-toiminta
- Sirpa Lammi, Kauhavan kaupunki
- Satu Ritala, Evijärven kunta

Kansikuva: Anna-Liisa Huhtala

Ohjausryhmä kiittää ikäpoliittisen ohjelman valmisteluun osallistuneita henkilöitä.

Valmisteluun osallistuneet pientyöryhmän jäsenet olivat:

1. Toimintakykyä ja elämänhallintaa tukevia palveluita linjasivat:

- Marita Neiro, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen, asiakasohjauksen palvelupäällikkö
- Hannele Vakkuri, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen, kotihoidon palvelupäällikkö
- Pirjo Mäkynen, kuntayhtymä Kaksineuvoinen, asiakasohjaaja
- Marja-Liisa Nevala, Kauhavan Seudun vanhustenkotiyhdistys, kehittämispäällikkö, Aijjoos-toiminta
- Leea Keto, Järvilakeuden kansalaisopisto, rehtori
- Heli Lintamo, Liikenneturva
- Anne-Maria Halmesmäki, Lakeuden omaishoitajat ry, omaistoiminnan suunnittelija
- Sanna Syrjälä, Evijärven kunta, vanhusneuvosto
- Margit Karvonen, Ikäihmisten palvelujen asiakasraati, Evijärvi
- Aira Lahti, ikäihmisten palvelujen asiakasraati, Kauhava.

2. Oma koti kullan kallis työryhmässä kotihoidon, omaishoidon ja kuntoutuksen toimia linjasivat:

- Hannele Vakkuri, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen, kotihoidon palvelupäällikkö
- Päivi Uusi-Viitala, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen, kotihoidon palveluesimies
- Sanna Saarikoski, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen, kotihoidon palveluesimies
- Anne Mäki-Kuusela, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen, kotihoidon palveluesimies
- Antti Hella, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen, kotihoidon fysioterapeutti
- Heidi Jussinmäki, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen, kotihoidon ja vuoro- ja arviointiyksikön fysioterapeutti
- Hanna Palojärvi, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen, kotihoidon fysioterapeutti
- Outi Suominen, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen, sairaalaosaston osastonhoitaja
- Noora Kangasluoma, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen, ravitsemistyönjohtaja
- Maria Toimela, Kauhavan seudun vanhustenkotiyhdistys, toiminnanjohtaja
- Marja-Liisa Nevala, Kauhavan Seudun vanhustenkotiyhdistys, kehittämispäällikkö, Aijjoos-toiminta
- Matti Sinivuori, Ikäihmisten palvelujen asiakasraati
- Tuula Kleimola, Ikäihmisten palvelujen asiakasraati
- Anna-Maija Virrankoski, Helmirannan talotoimikunta
- Erkki M. Peltola, Kauhavan vanhusneuvosto

3. Ympäri vuorokautinen asumisen tulevaisuuden laatua miettivät:

- Tiina Knuutila-Puiras, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen, palvelukoordinaattori
- Ulla Kattelus, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen, Artturintuvan ja Mäki-Kevarin palveluesimies
- Liisa Winter, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen, Kaislahovin ja Päkintuvan palveluesimies
- Anne-Mari Vuorijärvi, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen, Kaupinkodin palveluesimies
- Marita Kunnari, Kauhavan seurakunta, diakoniatyöntekijä
- Elsa Piri, Kauhavan vanhusneuvosto
- Ulla Saha, Ikäihmisten palvelujen asiakasraati
- Eero Keto, ikäihmisten palvelujen asiakasraati
- Noora Kangasluoma, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen, ravitsemistyönjohtaja
- Marjaana Laurila, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen, sairaalan vuodeosasto
- Päivi Syväjärvi, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen, Tupasvillan palveluesimies
- Kirsi Järvi, Kuntayhtymä Kaksineuvoinen, Iltakellon ja Matintuvan palveluesimies

TIIVISTELMÄ

Kuntayhtymä Kaksineuvoinen on laatinut osaksi strategiaansa Ikäpoliittisen ohjelman vuosille 2016–2020. Ohjelma on päivitetty vuosille 2021–2025 syksyllä 2020. Ikäpoliittisessa ohjelmassa määritellään ikääntyvien kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin tavoitteet sekä hallintokuntien ja muiden sidosryhmien vastuut tavoitteiden toteuttamisessa.

Ikäpoliittisen ohjelman avulla Kuntayhtymä Kaksineuvoisen ikäihmisten palveluille on linjattu visio, arvot, painopistealueet ja kehittämisen kohteet. Ikäpoliittisen ohjelman valmistelussa ovat olleet mukana ikäihmiset, järjestöt, seurakunta, alueen yritykset, kunnat sekä kuntayhtymä Kaksineuvoisen henkilökuntaa. Ikäihmisten palvelut eivät ole vain sosiaali- ja terveydenhuollon asia, vaan tarvitaan sektorirajat ylittävää yhteistyötä kaikkien toimijoiden kesken.

Keskeistä ohjelman sisällössä on ikäihmisten hyvinvoinnin tukeminen. Tavoitteena on palvelurakenteen muutos tehostetusta palveluasumisesta hyvinvointia tukevien palvelujen, omahoidon, omaishoidon, perhehoidon ja kotihoidon kehittämiseen. Kuntayhtymä Kaksineuvoisen Ikäpoliittinen ohjelma nojaa valtakunnallisiin laatusuosituksiin, omalla alueella tehtyyn kehittämistyöhön ja ikäihmisiltä saatuun asiantuntemukseen.

Ikäihmisten palvelujen kehityksen lähtökohtana on ikäihminen kehittäjänä toimintamalli:

Marja-Liisa Nevala (2010)

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO.....	7
2 VÄESTÖENNUSTE.....	8
3 IKÄPOLIITTISEEN OHJELMAN LAADINTAAN OHJANNEET LAIT, SUOSITUKSET, SUUNNITELMAT JA FAKTAT	10
4 KUNTAYHTYMÄ KAKSINEUVOISEN PALVELUT IKÄÄNTYNEILLE 2020.....	16
4.1 Toimintakykyä ja elämänhallintaa tukevat palvelut.....	16
4.2 Omaishoito	17
4.3 Perhehoito.....	18
4.4 Kotihoito.....	18
4.5 Tukipalvelut	19
4.6 Ympäri vuorokautinen asuminen.....	20
4.7 Terveystuon palvelut.....	20
4.8 SAS-työryhmä	21
5. YHTEISTYÖTAHOT.....	22
5.1 Jäsenkunnat ja hallintokunnat	22
5.2 Vanhusneuvostot.....	22
5.3 Seurakunnat	22
5.4 Asumispalveluja tuottavat yksityiset palveluntuottajat	23
5.5 Asumispalveluja tuottavat yhdistykset ja järjestöt.....	23
5.6 Muut yhteistyötahot	24
6 KUNTAYHTYMÄ KAKSINEUVOISEN KEHITTÄMISSUUNNITELMAT JA TAVOITTEET VUOSILLE 2020–2025	25
6.1 TOIMINTAKYKYÄ JA ELÄMÄNHALLINTAA TUKEVAT PALVELUT.....	26
6.2 OMA KOTI KULLAN KALLIS	29
6.3 YMPÄRIVUOROKAUTINEN ASUMINEN	33
6.4 KAKSINEUVOISEN IKÄIHMISTEN PALVELUJEN ORGANISAATIO	38
6.5 HENKILÖSTÖ	39
6.6 KEHITTÄMISSUUNNITELMIEN KUSTANNUSVAIKUTUKSET	40
7 IKÄPOLIITTISEN OHJELMAN SEURANTA JA ARVIOINTI	43
LÄHTEET	44

KUVIOT

Kuvio 1. Kuntayhtymä Kaksineuvoisen ikäihmisten palvelujen organisaatio	38
Kuvio 2. Asiakkaiden määrä ja asiakkaiden palvelujen tarve	41

TAULUKOT

Taulukko 1. Väestöennuste vuodesta 2020 vuoteen 2040 (Tilastokeskus 2020)	8
Taulukko 2. Väestöennuste. Eri ikäryhmien prosenttiosuus koko väestöstä	8
Taulukko 3. Ikävakioitu dementiaindeksi (2015)	9
Taulukko 4. Laatusuosituksen palvelurakenneindikaattorien tavoitteet ja toteuma 2020.....	13
Taulukko 5. Tehostetun palveluasumisen tarve yli 75-v. määrään suhteutettuna	42

1 JOHDANTO

Kuntayhtymä Kaksineuvoinen vastaa yhteistoiminta-alueensa kuntien (Evijärven ja Kauhavan) asukkaiden perusturvan palveluista. Alueen asukasmäärä oli vuoden 2019 lopussa n. 18 150 henkilöä. Ikäpoliittinen ohjelma on osa Kuntayhtymä Kaksineuvoisen strategiaa. Ikäpoliittisessa ohjelmassa määritellään ikääntyvien kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin tavoitteet sekä hallintokuntien ja muiden sidosryhmien vastuut tavoitteiden toteuttamisessa. Ikäpoliittisessa ohjelman valmistelua on ohjannut laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista, laatusuositukset hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi sekä maakunnallinen Etelä-Pohjanmaan ikäihmisten yhteen sovitettu palvelukokonaisuussuunnitelma.

Valtakunnallisen sosiaali- ja terveystalvvelitiikan tavoitteena on ikääntyvien ihmisten toimintakyvyn ja itsenäisen elämän tukeminen niin, että he voisivat asua kotonaan mahdollisimman pitkään. Terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä ja kotiin annettavia palveluja pidetään koko ikäihmisten palvelujen perustana. Kotona asumisen tueksi tulee järjestää laadukkaita sosiaali- ja terveystalvveluja. Kotona asumisen mahdollisuuksia parannetaan esteettömillä ratkaisuilla, apuvälineillä sekä teknologian avulla. Erilaisia asumisratkaisuja tulee tarjota niille, jotka eivät enää suoriudu kotioloissa.

Ikäihmisten palvelut eivät ole vain sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden asia. Hyvä ja turvallinen asuin- ja elinympäristö, sopiva asunto, riittävät kaupalliset palvelut, monipuoliset vapaa-ajan palvelut sekä liikunnan mahdollisuudet ovat jokapäiväisen elämisen perusehto ja ovat osaltaan tukemassa ikäihmisten omaehtoista kotona selviytymistä ja aktiivista osallistumista. Eri hallintokuntien yhteistyöllä sekä rakennetun ympäristön ja liikenteen esteettömyydellä ja yleisten palvelujen saavutettavuudella vähennetään sosiaali- ja terveystalvvelujen tarpeita ja kustannuksia. Hallintokuntien välillä lisätään tietoisuutta ikäihmisten tarpeista, tehdään yhteisiä hankkeita ja vähennetään epäkohtia.

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen ikäpoliittisen ohjelman keskeisiä kehittämisalueita ovat toimintakykyä ja elämänhallintaa edistävä työ sekä kotihoito. Tukipalvelujen tarve, kuten ateriat- ja turvapalvelu, kuntoutus, päivätoiminta, omaishoidontuki, kuljetus- ja apuvälinepalvelu sekä asuntojen korjaus tulee arvioida huolellisesti ja ratkaista yksilöllisesti. Kotona asumisen tulee olla aina ensisijainen vaihtoehto. On tärkeää, että Kuntayhtymä Kaksineuvoisen strategia on yhteinen viitekehys koko ikääntyviin kuntalaisiin suuntautuvalla toiminnalla.

2 VÄESTÖENNUSTE

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen alueen koko väestön määrä oli n. 18 150 henkilöä vuoden 2019 lopussa. Vuoteen 2025 mennessä sen arvioidaan tippuvan 16 800 henkilöön ja 15 800 henkilöön vuonna 2030. Väestömäärän vähentyminen ennustetaan kohdistuvan erityisesti alle 75-vuotiaisiin. Yli 75-vuotiaiden määrä sen sijaan kasvaa vuodesta 2020 vuoteen 2030 Evijärvellä 50 ja Kauhavalla 635 henkilöllä (ks. taulukko 1).

Taulukko 1. Väestöennuste vuodesta 2020 vuoteen 2040 (Tilastokeskus 2020)

	vuosi	koko väestö	65 - 74	75 - 84	85 -	yli 65-v. yhteensä	yli 75-v. yhteensä
Evijärvi	2020	2385	364	237	96	697	333
	2025	2187	346	255	98	699	353
	2030	2018	312	271	112	695	383
	2035	1880	282	264	128	674	392
	2040	1774	233	246	146	625	392
Kauhava	2020	15581	2439	1411	698	4548	2109
	2025	14602	2212	1794	718	4724	2512
	2030	13744	2140	1972	772	4884	2744
	2035	13019	1976	1836	1046	4858	2882
	2040	12413	1708	1816	1143	4667	2959

Väestöennusteen mukaan yli 65-vuotiaan väestön osuus tulee kasvamaan Kuntayhtymä Kaksineuvoisen alueella vuodesta 2020 vuoteen 2030 Evijärvellä 5,2 % ja Kauhavalla 6,3 %.

Taulukko 2. Väestöennuste. Eri ikäryhmien prosenttiosuus koko väestöstä

Eri ikäryhmien prosenttiosuus koko väestöstä			
Evijärvi	yli 65-v.	yli 75-v.	yli 85-v.
2020	29,2	13,9	4
2025	32	16,1	4,5
2030	34,4	19	5,6
2040	35,2	22,1	8,2
Kauhava	yli 65-v.	yli 75-v.	yli 85-v.
2020	29,2	13,5	4,5
2025	32,4	17,2	4,9
2030	35,5	20	5,6
2040	37,6	23,8	9,2

© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005–2020

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen alueella asuu keskimäärin enemmän ikäihmisiä väestömäärään suhteutettuna kuin koko maassa keskimäärin. Keskimäärin koko maassa yli 65-vuotiaita oli 22,3 % väestöstä, kun Kaksineuvoisen alueella yli 65-vuotiaita väestöstä on 29,2 %.

Yleensä ikäihmisten toimintakyky heikkenee ja palvelujen tarve kasvaa merkittävästi 80–85-vuoden iässä, mutta esimerkiksi etenevä muistisairaus voi aiheuttaa runsaiden palvelujen tarvetta huomattavasti varhaisemmassakin iässä (STM 2013). Yli 85-vuotiaiden osuus väestöstä kasvaa erityisen voimakkaasti vuosien 2030–2040 välillä.

Väestö ikääntyy Etelä-Pohjanmaalla muuta maata nopeammin ja alueelliset erot ovat melko suuria. Muistisairaiden osuus väestöstä on Etelä-Pohjanmaalla maan korkeimpia. Ikävakioitu dementiaindeksi on ollut vuonna 2015 Etelä-Pohjanmaalla 118,7 (ks. taulukko 4). Indeksien arvo koko maassa on 100. Indeksien arvo Kauhavalla on 117,1 ja Evijärvellä 114. Muistisairaiden määrän kasvu aiheuttaa kunnissa painetta hoidon ja palvelujen kysyntään.

Taulukko 3. Ikävakioitu dementiaindeksi (2015)

Alue	Indeksi
Etelä-Pohjanmaa	118,7
Evijärvi	114
Kauhava	117,1
© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005–2020	

3 IKÄPOLIITTISEEN OHJELMAN LAADINTAAN OHJANNEET LAIT, SUOSITUKSET, SUUNNITELMAT JA FAKTAT

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluista (980/ 2012)

Ikäpoliittisen ohjelman valmistelua on ohjannut laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluista eli ns. vanhustalvelulaki. Lain tarkoituksena on 1) tukea ikääntyneen väestön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista ja lisätä mahdollisuuksia vaikuttaa talvelujen kehittämiseen kunnassa ja 2) parantaa ikääntyneen väestön mahdollisuutta saada laadukkaita talveluja ja vaikuttaa talvelujen sisältöön ja toteuttamiseen. (Suomen Kuntaliitto 2020a.)

Laissa edellytetään kunnan eri toimialojen keskinäistä yhteistyötä ja sen lisäksi yhteistyötä muiden kunnassa toimivien julkisten tahojen, yritysten sekä ikääntyneitä väestöä edustavien ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi. Kunnan on tehtävä suunnitelma ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi sekä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien talvelujen ja omaishoidon järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Suunnitelmassa on painotettava kotona asumista ja kuntouttavia toimenpiteitä. Vanhusneuvosto on otettava mukaan suunnitelman valmisteluun ja talvelujen riittävyyden arviointiin. Talvelujen riittävyyttä ja laatua on arvioitava vuosittain. Talvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta on myös arvioitava säännöllisesti ja talvelut on järjestettävä kunnan alueella yhdenvertaisesti. Kunnan on osoitettava riittävät voimavarat ikääntyneiden toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseen sekä iäkkäille järjestettäviin sosiaalitalveluihin. Kunnalla on oltava myös riittävästi asiantuntemusta talvelujen järjestämiseen.

Kunnan on järjestettävä ikääntyneen väestön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista tukevia neuvontatalveluja sekä erilaisille riskiryhmille terveystarkastuksia, vastaanottoja tai kotikäyntejä. Ikäihmisille järjestettävien sosiaali- ja terveystalvelujen tulee olla laadukkaita ja tarpeisiin nähden oikea-aikaisia ja riittäviä. Talvelut on toteutettava niin, että ne tukevat iäkkään henkilön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä, itsenäistä suoriutumista ja osallisuutta. Muun talveluntarpeen ennalta ehkäisemiseksi on kiinnitettävä huomiota erityisesti kuntoutumista edistäviin ja kotiin annettaviin talveluihin.

Lain mukaan iäkkään henkilön pitkäaikainen hoito ja huolenpito on toteutettava ensisijaisesti hänen kotiinsa järjestettävillä palveluilla ja muilla sosiaali- ja terveydenhuollon avopalveluilla. Pitkäaikaista laitoshoidon järjestetään vain poikkeustapauksissa. Siihen on oltava lääketieteelliset, asiakasturvallisuuteen tai potilasturvallisuuteen liittyvät perusteet. Ensisijainen pitkäaikaishoidon toteuttamistapa on esimerkiksi omaishoidon tuki, jos iäkkään lähipiiriin kuuluu omainen tai muu läheinen henkilö, joka on halukas ja kykenevä ryhtymään omaishoitajaksi. Muita mahdollisuuksia ovat esimerkiksi kotipalvelut tukipalveluineen, kotisairaanhoidon, kotona toteutettava kuntoutus ja itsenäistä suoriutumista tukevat apuvälinepalvelut sekä näiden palvelujen erilaiset yhdistelmät. (STM & Suomen Kuntaliitto 2013, 16.)

Ikäihmisten palvelutarve on selvitettävä monipuolisesti. Ikäihmisten toimintakyvyn arviointiin on otettava käyttöön RAI-arviointivälineistö viimeistään 1.4.2023, jos asiakas ammattilaisen alustavan arvion mukaan tarvitsee säännöllisesti annettavia sosiaalipalveluja hoitonsa ja huolenpitonsa turvaamiseksi. Asiakkaalle on laadittava palvelusuunnitelma ja tehtävä päätös palvelujen myöntämisestä.

Lisäksi ikääntyneiden palvelujen tulee olla laadukkaita ja palvelujen henkilöstön määrän, koulutuksen ja henkilöstörakenteen tulee vastata toimintayksikön asiakkaiden määrää, toimintakykyä ja palvelujen tarvetta. Tehostetussa palveluasumisessa toteutuneen välittömän asiakastyön tulee olla 1.4.2023 mennessä vähintään 0,7. Yksikössä tulee olla johtaja, joka vastaa toiminnasta, toimintayksikköjen toimitilojen tulee olla turvalliset, esteettömät ja kodinomaiset ja soveltua asiakkaiden tarpeisiin. Yksikköön on laadittava omavalvontasuunnitelma sekä tehdään omavalvontaa palvelujen laadun, turvallisuuden ja asianmukaisuuden varmistamiseksi.

Vanhuspalvelulain lisäksi ikääntyneiden palveluja koskevia keskeisiä säädöksiä on sosiaalihuoltolaissa ([1301/2014](#)), terveydenhuoltolaissa ([1326/2010](#)), omaishoidon tuesta annetussa laissa ([937/2005](#)), perhehoitolaissa ([263/2015](#)), sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa ([812/2000](#)), potilaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa ([785/1992](#)), yksityisistä sosiaalipalveluista annetussa laissa ([922/2011](#)) sekä yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa ([152/1990](#)).

Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi

Sosiaali- ja terveysministeriö ja Kuntaliitto ovat laatineet suosituksia hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi. Uusimman laatusuosituksen vuosille 2020–2023 keskeisenä sisältönä on:

- 1) läkkäiden ennaltaehkäisevien palvelujen ja toimintakykyä edistävien toimintamallien edelleen kehittäminen yhteistyössä alueen eri toimijoiden kanssa,
- 2) toimintamallien rakentaminen iäkkäiden hyvinvointia tukevalle vapaaehtoistoiminnalle yhteistyössä järjestöjen ja seurakuntien kanssa, tiedottaminen vapaaehtoistyön mahdollisuuksista sekä vapaaehtoistyön koordinoinnin edistäminen.
- 3) teknologian mahdollisuuksien hyödyntäminen ikäihmisten palveluissa niin ikääntyneiden kotona asumisen tukena kuin työntekijöiden työn teon tukena.
- 4) asumisen ja asuinympäristöjen kehittäminen ikäystävällisiksi siten, että tarjolla olisi esteettömiä, turvallisia ja itsenäisyyttä tukevat asumisratkaisuja ja erilaisia välimuotoisia asumisratkaisuja. Ikäystävälliseen asuinympäristöön vaikuttavat myös liikenneyhteydet ja teiden kunto.
- 5) palveluiden tuottaminen ja järjestäminen asiakaslähtöisesti asiakkaan tarpeista lähtien. Palveluja tulee olla saatavissa riittävästi ja palvelurakenteen tulee vastata asiakastarvetta, palvelujen tuottamiseen tulee olla riittävästi erityisosaamista. Lisäksi palveluntuottajan tulee huolehtia että kuntoutus, muistihäiriöiden havaitseminen, lääkehoito toteutuminen ja yhteydenpito läheisiin toteutuvat hoidossa.
- 6) Matalan kynnyksen asiakas- ja palveluohjaus, siten että ohjausta ja neuvontaa on helposti saatavissa eri kanavista.
- 7) osaavan ja hyvinvoivan henkilöstön turvaaminen, lähijohtamisen ja henkilöstön osaamista kehittämällä,
- 8) laadun varmistaminen hyödyntämällä eri järjestelmien tuottamaa seurantatietoa toiminnan kehittämisessä sekä yksiköiden omavalvontaa kehittämällä.

Aikaisemmissa laatusuosituksissa olleita henkilöstömitoituksia uusimmassa suosituksessa ei ole, koska nykyisin henkilöstömitoitukset ovat laissa. Laatusuosituksilla on pyritty myös ohjaamaan kuntia palvelurakanteen keventämiseen. Suosituksessa on määritelty valtakunnalliset tavoitteet yli 75-vuotiaiden osuudesta eri palveluissa, joita kuntien on tarkasteltava suhteessa kunnan asukkaiden tarpeisiin. (STM 2013, 39.)

Kuntayhtymä Kaksineuvoisessa tehostetussa palveluasumisessa asui vuoden 2020 lopussa 8,5 % ja vastaavasti kotona asui 91,5 % yli 75-vuotiaasta väestöstä. Säännöllistä kotihoitoa sai 15,7 % ja omaishoidon tukea 5,8 % yli 75-vuotiaasta väestöstä. (ks. taulukko 1.) Laitoshoitoa Kaksineuvoisen alueella ei järjestetä enää lainkaan. Laatusuosituksen tavoitteisiin verrattuna kotona asuvien määrä on suositusten mukainen ja myös omaishoidon tuki toteutuu laatusuosituksen mukaisesti. Tehostettua palveluasumista toteutetaan yli laatusuosituksen ja Etelä-Pohjanmaan maakunnallisten sote-tavoitteiden.

Taulukko 4. Laatusuosituksen palvelurakenneindikaattorien tavoitteet ja toteuma 2020

LAATUINDIKAATTORIT (OSUUS YLI 75-VUOTIAISTA ASUKKAISTA)			
	LAATUSUOSITUKSEN TAVOITTEET	EP- SOTEN TAVOITTEET	LOKAKUU 2020 TOTEUMA
Kotona asuvien osuus	91–92 %	94 %	91,5 %
Säännöllisen kotihoidon asiakkaat	13–14 %		15,7
Omaishoidontuen asiakkaat	6-7 %		5,8 %
Tehostetussa palveluasumisessa asuvat	6-7 %	6 %	8,50 %
Pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevat	2-3 %	0 %	0 %

Etelä-Pohjanmaan ikäihmisten yhteen sovitettu palvelukokonaisuussuunnitelma

Ikäpoliittisen ohjelman valmistelua on ohjannut Etelä-Pohjanmaan ikäihmisen yhteen sovitettu palvelukokonaisuussuunnitelma, joka toimii maakunnallisen ikäpoliittisena ohjelmana. Palvelukokonaisuussuunnitelma on osa maakunnallista sote-valmistelua. Sen tavoitteeksi on asetettu palvelurakenteen keventäminen sekä yhtenäisesti tuotettujen palvelujen turvaaminen asuinpaikasta riippumatta. Suunnitelman keskeisenä tavoitteena on se, että 75 vuotta täyttäneistä vähintään 94 % asuu kotona ja enintään 6 % ympärivuorokautisessa hoidossa vuoteen 2025 mennessä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää merkittäviä panostuksia ennaltaehkäiseviin palveluihin, kotihoitoon ja sen sisällön kehittämiseen, uusien toimintamallien käyttöönottoon sekä omaishoitoon. Eri sektoreilla tapahtuvan kehitystyön tavoitteena tulee olla ikäihmisten kotona asumisen mahdollistaminen. (Etelä-Pohjanmaan ikäihmisten yhteen sovitettu palvelukokonaisuussuunnitelma 2018, 2.)

Suunnitelma sisältää toimenpide-ehdotuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, asiakasohjauksen kehittämiseen, yhtenäisen kotihoidon vahvistamiseen ja kehittämiseen sekä kotikuntoutusmallien kehittämiseen, digitalisaation mahdollisuuksien hyödyntämiseen ikäihmisten palveluissa, gerontologisen sosiaalityön ja geriatrisen osaaminen vahvistamiseen, ikäihmisten muun terveydenhuollon ja sairaanhoidon sujuvoittamiseen, omaishoidon ja ikäihmisten perhehoidon vahvistamiseen sekä ikäystävällisen asumisen ja elinympäristön kehittämiseen.

Etelä-Pohjanmaan palvelurakenne asiantuntija arvion näkökulmasta

Syksyllä 2018 tehdyn terveyden- ja hyvinvoinninlaitoksen asiantuntija arvion mukaan Etelä-Pohjanmaan ikääntyneiden palvelurakenteen on todettu olevan muuhun maahan verrattuna raskas ja kallis. Kotihoidossa hoidetaan muuhun maahan verrattuna suhteellisesti enemmän kevyitä palveluja ja hoitoa tarvitsevia asiakkaita. Arvion mukaan ikäihmisten palvelujen lääkäripalveluissa on puutteita. Omaishoidontuen saajien määrä sen sijaan on maan kärkeä. Omaishoidon tuen tukitoimia tulee kuitenkin edelleen kehittää ja monipuolistaa. Palvelurakenteessa todetaan olevan suuria eroja maakunnassa. Perhehoitoa järjestetään vähän ja asumisen vaihtoehtoja tarvitaan lisää. Lisäksi asiakasohjauksen rakenteen todetaan vaativan edelleen kehittämistä. (THL 2019, 61.)

Selvityksen valmistumisen jälkeen Kuntayhtymä Kaksineuvoisessa ikäihmisten palvelujen lääkäripalveluja on parannettu tehostetun palveluasumisen vastuulääkäripalvelun käyttöön otolla. Omaishoidontukeen on lisätty erilaisia tukitoimia, omaishoitoperheitä tuetaan muun muassa lähihoitajien käynneillä omaishoitoperheissä. Perhehoitajien ensimmäinen koulutus on parhaillaan käynnissä ja perhehoito on aloitettu loppuvuodesta 2020 aluksi tilapäisenä perhehoitona. Toimintaa pyritään laajentamaan myös muihin perhehoidon muotoihin. Kotihoidon myöntämisperusteita on tarkennettu ja sellaiset kotihoidon asiakkaat joiden palvelun tarve ei täytä myöntämisperusteita, on ohjattu muiden palveluntuottajien palvelujen piiriin.

Kohti ikäystävällistä yhteiskuntaa

Myös Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön raportissa kohti ikäystävällistä yhteiskuntaa 2020, annetaan suosituksia ikäihmisten palvelujen kehittämiseksi. Raportissa muun muassa suositellaan asiakasohjauksen edelleen kehittämistä, omavalvonnan kehittämistä, monimuotoisen

asumisen edistämistä ja suositellaan lainsäädännön selkeyttämistä erilaisten asumisvaihtoehtojen kohdalla, kotipalvelujen ja tukipalvelujen erottamista erillisiksi palveluiksi, kotiin annettavien palvelujen laadun ja saatavuuden parantaminen, vähimmäishenkilöstömäärän määrittelemistä myös kotihoitoon tehostetun palveluasumisen lisäksi.

Kuntatalouden näkymät

Kuntatalous on heikentynyt viime vuosina. Kuntatalousohjelman ennusteiden mukaan keskipitkällä aikavälillä kuntatalous jää alijäämäiseksi ja velkaantuminen kiihtyy. Sopeutus paine on suurta kaikissa kuntakokoluokissa. (Suomen kuntaliitto 2020b, 15.) Tilastokeskuksen kuntataloustilaston mukaan kuntien käyttötalouden nettokustannukset kasvoivat vuonna 2019 kaikissa toiminnoissa. Eniten kasvua oli sosiaali- ja terveystoimen ja opetus- ja kulttuuritoimissa. (Tilastokeskus 2020.)

Ikääntyneiden määrä kasvaa ja heidän palvelujen tarpeensa kasvaa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, esteettömät asuin- ja elinympäristöt, lähipalvelut ja toimivat liikenneratkaisut helpottavat ihmisten kotona asumista ja vähentävät tai siirtävät pitkäaikaisten ja säännöllisten palvelujen tarvetta. Tätä kautta myös hoiva- ja hoitopalvelujen kustannusten kasvua voidaan hillitä. (Suomen Kuntaliitto 2020a.)

4 KUNTAYHTYMÄ KAKSINEUVOISEN PALVELUT IKÄÄNTYNEILLE 2020

Lähtökohtana kaikille palveluille on asiakkaan itsemääräämisoikeus. Ikäihminen on täysivaltainen, itsestään ja elämästään päättävä henkilö. Palvelukokonaisuus lähtee asiakkaan tarpeista, itsenäisestä suoriutumisesta ja itsenäisen selviytymisen tukemisesta.

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen ikääntyvien palveluissa palvelujen painopiste on siirtynyt yhä enemmän toimintakykyä tukevaan ja ennaltaehkäisevään työhön; asiakasohjaukseen, hyvinvointipäiviin sekä ikäihmisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Kuntayhtymä Kaksineuvoisen ikääntyvien palveluiden tavoitteena on, että ikääntyvä voi asua omassa kodissaan mahdollisimman pitkään. Kotona asumista tuetaan avohoidon palveluilla olemassa olevat resurssit huomioiden. Palvelut tuotetaan lähipalveluna, jolloin palvelut tuodaan kotiin tai ne tuotetaan kodin lähellä.

4.1 Toimintakykyä ja elämänhallintaa tukevat palvelut

Toimintakykyä ja elämänhallintaa tukevien palvelujen tarkoitus on edistää ikääntyvien hyvinvointia ja toimintakykyä. Palvelujen avulla tuetaan kuntalaisten omahoitoa, annetaan matalan kynnyksen ohjausta ja neuvontaa, järjestetään erilaisia ryhmätoimintoja ja kartoitetaan verkostoja. Palvelujen kohderyhmänä ovat yli 63-vuotiaat henkilöt, jotka eivät ole säännöllisten palvelujen piirissä.

Asiakasohjaus

Kuntayhtymän alueella toimii asiakasohjausyksikkö, josta saa ohjausta ja neuvontaa erilaisista ikäihmisten asioista ja palveluista. Asiakasohjausyksikön palvelut on tarkoitettu niin asiakkaille, omaisille kuin yhteistyötahoillekin. Asiakasohjausyksikkö tekee myös yli 63-vuotiaille palvelutarpeen arviointeja eli selvittelyjä asiakkaan tilanteesta. Arvioinnin perusteella asiakkaalle voidaan myöntää palveluja yksilöllisen tarpeen mukaan tai ohjata asiakas muiden palveluntuottajien palvelujen piiriin, mikäli asiakas ei täytä kuntayhtymän tuottamien palvelujen myöntämisperusteita. Mikäli asiakkaalle aloitetaan palvelut, tehdään asiakasohjausyksikössä kaikki ikäihmisten palveluja ja maksuja koskevat päätökset.

Ikäihmisten palveluopas

Asiakasohjausyksikkö koostaa Ikäihmisten palveluoppaan, johon on kerätty tietoa Kauhavan kaupungin ja Evijärven kunnan, Kuntayhtymä Kaksineuvoisen, seurakuntien, yritysten

sekä järjestöjen palvelutarjonnasta ja toiminnasta. Oppaassa on yhteystietoja, joiden kautta ikäihminen saa lisätietoa. Opas päivitetään säännöllisesti ja oppaita on saatavissa asiakasohjauksesta ja hyvinvointiasemalta. Opas löytyy myös internetistä osoitteesta www.kaksineuvoinen.fi.

Hyvinvointipäivät 75-vuotiaille

Kuntayhtymä Kaksineuvoinen järjestää hyvinvointipäiviä yli 75-vuotiaille kotona asuville henkilöille, jotka eivät ole säännöllisten ikäihmisten palvelujen piirissä. Hyvinvointipäivät ovat ennaltaehkäisevän toiminnan muoto, joiden tarkoituksena on tukea ikäihmisten itsenäistä elämää sekä kannustaa ikääntynyttä käyttämään omia voimavarojaan. Ikäihmisen omia voimavaroja tukemalla mahdollistuu kotona asuminen ja itsenäinen suoriutuminen. Hyvinvointipäivän aikana arvioidaan haastattelujen avulla ikääntyneen kanssa yhteistyössä hänen toimintakykyään, voimavarojaan, tuen tarpeitaan, asuinympäristön toimivuutta sekä annetaan ohjausta omaehtoiseen hyvinvoinnin edistämiseen ja kerrotaan tarjolla olevista palveluista. Hyvinvointipäivien tavoitteena on tunnistaa ja torjua ikääntyneen toimintakykyä uhkaavia riskejä sekä tarvittaessa ohjata asiakas tarkempaan tilanteen selvittelyyn.

Ikäihmisten kuntouttava päivätoiminta ja virikeohjaus

Päivätoiminta on ennaltaehkäisevää toimintaa ja suunnitelmallista palvelua, jonka tarkoituksena on ylläpitää ikäihmisen toimintakykyä ja tukea selviytymistä kotona omassa arjessa mahdollisimman pitkään, vähentää yksinäisyyttä, tuoda vaihtelua arkielämään ja tarjota virkistystä. Päivätoimintapäivät koostuvat kuntouttavasta toiminnasta, virkistystoiminnasta ja sosiaalisesta kanssakäymisestä. Päivätoiminta tukee ikäihmisten kokonaisvaltaista toimintakykyä, lisäten laatua asiakkaan elämään, kohentaen tai säilyttäen toimintakykyä ja luoden yhteisöllistä vaikutusta useinkin yksinäisiin arkipäiviin. Päivätoiminta sopii kotona asuville ikäihmisille, omaishoidettaville sekä alkuvaiheen muistisairaille. Omaishoitaja voi tuoda omaisensa päivätoimintaryhmään.

4.2 Omaishoito

Omaishoidolla tarkoitetaan ikäihmisen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotiloissa omaisten tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Omaishoidontuella tarkoitetaan kokonaisuutta, joka muodostuu hoidettavalle annettavista palveluista sekä omaishoitajalle maksettavasta hoitopalkkiosta, vapaasta ja muista omaishoitoa tukevista palveluista. Omaishoitajat ovat merkittävä voimavara palvelujärjestelmässä.

Merkittävä osa alueen omaishoidosta tapahtuu ohi virallisen palvelujärjestelmän. Omaishoidon tukea koskevan lain tarkoituksena on edistää hoidettavan edunmukaisen omaishoidon toteutuminen.

Omaishoidontuki on harkinnanvaraista, ei subjektiivista oikeutta. Hoidon ja huolenpidon tarve selvitetään omaishoitoperheissä yksilöllisesti. Omaishoidon tukipäätöstä tehdessä arvioidaan asiakkaiden sosiaali- ja terveyspalvelujen tarve ja kokonaisuus. Arvioinnissa käytetään apuna erilaisia toimintakykymittareita. Omaishoidon hoitoisuus- ja maksuluokituksia on kolme. Omaishoitajien määrää pyritään kasvattamaan ja samalla kehittämään omaishoitajille kohdistuvia tukimuotoja. Omaishoitajia tuetaan järjestämällä uusille omaishoitajille valmennusta, omaishoitajien terveystarkastuksia, vertaistukitoimintaa yhteistyössä omaishoitajajärjestöjen kanssa, huolehtimalla omaishoitajien vapaapäivien toteutumisesta sekä lähihoitajan kotikäynneillä omaishoitoperheissä. Omaishoidon vapaapäiviä toteutetaan vuoro- ja arviointiyksiköissä, toimeksiantosopimuksella, palvelusetelillä sekä lähihoitajien kotikäynneillä. Lisäksi omaishoitoa voidaan tukea kotihoidon, tukipalvelujen, kuntayhtymän muiden palvelujen sekä omaishoitajien ryhmien, järjestöjen, yhdistysten, seurakunnan ja yksityisten palvelujen tuottajien tuottamien palvelujen avulla.

4.3 Perhehoito

Perhehoidoilla tarkoitetaan asiakkaan hoidon tai huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona. Perhehoitoa voidaan toteuttaa perhehoitokodeissa joko jatkuvana, tilapäisenä tai osa-vuorokautisena perhehoitona tai kiertävän perhehoitajan palveluna asiakkaan kodissa. Myös omaishoidon vapaapäiviä voidaan toteuttaa perhehoidon avulla. Perhehoito täydentää osaltaan ikäihmisten palvelujen palveluvalikoimaa.

4.4 Kotihoito

Kotihoidolla tarkoitetaan kotipalvelua, kotisairaanhoidoa, kotikuntoutuspalveluja sekä erilaisia tukipalveluja. Koti- ja tukipalveluiden säädökset ovat sosiaalihuoltolaissa. Kotisairaanhoidon toteuttaminen perustuu kansanterveyslakiin. Kotihoito on tarkoitettu henkilöille, jotka sairautensa tai toimintakyvyn alentumisen vuoksi eivät voi käyttää muita avoterveyden- ja sairaanhoidon palveluita. Kotihoidon palvelut toteutuvat lähipalveluperiaatteella. Kotihoito voi olla jatkuvaa säännöllistä palvelua tai tilapäistä palvelua asiakkaalle sopimuksen mukaisesti. Kotihoidon palvelut tukevat kotona asuvaa asiakasta niissä päivittäisissä toiminnoissa, joista

asiakas ei suoriudu itse. Asiakkaan kotihoidon sisällöstä sovitaan hoito- ja palvelusuunnitelman laatimisen yhteydessä yhteistyössä asiakkaan ja tarvittaessa hänen läheistensä sekä muiden auttamistahojen kanssa. Hoito- ja palvelusuunnitelma arvioidaan ja tarkistetaan säännöllisesti ja päivitetään asiakkaan tilanteen muuttuessa.

Kotihoidon asiakkaaksi tullaan joko asiakasohjausyksikön tai kotikuntoutustiimin arviointijakson kautta. Arviointijakson aikana arvioidaan asiakkaan hoidon, tukipalvelujen, kuntoutuksen sekä apuvälineiden tarvetta. Kotikuntoutustiimin avulla voidaan tukea myös asiakkaiden sairaalasta kotiutumista. Kotikuntoutus toteutuu kotihoidossa osana normaaleja kotihoidon käyntejä eli niin sanottuna arkikuntoutuksena. Kotiutustiestä asiakas voi saada kotiin tehostempaa kuntoutusta. Kotihoidon kehittäminen vaatii kuntoutusosaamisen lisäämistä kotiin.

Kotihoidossa toimii neljä ryhmäkotia. Ryhmäasuminen on yhteisöllistä asumista vuokra-asunnossa. Kotihoidon ryhmäkodeissa hoitajat ovat paikalla kahdessa vuorossa (aamu- ja iltavuorot) mutta ryhmäkodeissa ei ole yövalvontaa. Kotihoidon yöpartio käy asiakkaiden luona hoidon tarpeen mukaan. Kotihoidon ryhmäkodit on tarkoitettu asiakkaille, joille tavanmukaiset kotihoidon palvelut eivät enää riitä ja tarvitaan jatkuvampaa hoitoa ja huolenpitoa.

Kotihoito toimii ympärivuorokautisesti. Kotihoito pyrkii tukemaan asiakkaan kotona asumista niin pitkään kuin se on mahdollista. Kotihoidon ja kotisairaalan yhteistyönä toteutetaan alueella myös kotisaattohoitoa.

4.5 Tukipalvelut

Tukipalvelut on tarkoitettu täydentämään asiakkaille suunniteltuja palvelukokonaisuuksia ja parantamaan siten kotona selviytymistä. Tukipalveluna tarjotaan mm. pyykki-, turvapuhelin-, aterial- ja kylvetyspalvelua sekä sosiaalihuoltolain mukaisia kuljetuspalveluja. Alueella on useita palvelukeskuksia tai muita tiloja, joissa on mahdollisuus käydä ruokailemassa. Siivous-, korjaus-, pihanhoito- yms. palvelujen tarvitsijat ohjataan yksityisten ja yhdistysten palvelutuottajille. Kuntayhtymä on ottanut vastattavakseen kutsuohjatun palveluliikenteen järjestämisen alueella. Palveluliikenne on ensisijainen tapa järjestää välttämätön asiointi ikäihmisille.

4.6 Ympäri vuorokautinen asuminen

Tehostettu palveluasuminen

Tehostetussa palveluasumisessa asukkaat tarvitsevat monipuolista hoivaa ja huolenpitoa ympärivuorokauden. Tehostetussa palveluasumisessa hoitaja on paikalla myös yöaikaan. Hoitaja ei kuitenkaan välttämättä ole koko ajan fyysisesti samassa yksikössä, vaan voi hoitaa useamman yksikön yövalvontaa. Dementoivat sairaudet ovat ikäihmisillä merkittävimpiä palvelutarvetta lisääviä tekijöitä. Merkittävä osa tehostetun palveluasumisen asukkaista onkin ikäihmisiä, joilla on diagnosoitu dementoiva sairaus. Kuntayhtymän omien tehostetun palveluasumisen yksiköiden lisäksi tehostettua palveluasumista ostetaan myös puitesopimuksella ja palvelusetelillä alueen yrityksiltä.

Vuorohoito- ja arviointiyksiköt

Laitoshoito on lopetettu Kuntayhtymän alueella ikäihmisten palveluista ja osa laitospaikoista on muutettu vuorohoito- ja arviointipaikoiksi. Vuorohoitoa järjestetään osittain myös palvelusetelillä. Vuorohoidon avulla pyritään tukemaan omaishoitajien jaksamista. Vuorohoidon tarve tulevaisuudessa lisääntyy, koska kotona asuvien määrä kasvaa ja omaishoitajien määrää pyritään kasvattamaan. Vuorohoidon sisällön edelleen kehittäminen on tarpeellista. Arviointiasiakkaat tulevat pääsääntöisesti sairaalan vuodeosastolta tai kotihoidosta arviointijaksolle, jonka aikana asiakasta pyritään kuntouttamaan sen kuntoiseksi, että paluu kotiin olisi mahdollista. Mikäli asiakkaan kuntoutuminen ei edisty toivotulla tavalla, eikä asiakkaan kotiutuminen ole enää mahdollista, tehdään hakemus joko kotihoidon ryhmäkotiin tai tehostettuun palveluasumiseen ja asiakas jää odottamaan arviointipaikalle paikan vapautumista.

4.7 Terveysthuollon palvelut

Kuntayhtymän terveysthuollon palvelut ovat kaikkien kuntalaisten käytettävissä. Kuntayhtymän terveysthuollon sisältö ja ajankohtaiset yhteystiedot löytyvät kuntayhtymän verkkosivuilta:

<https://www.Kaksineuvoinen.fi/fi/palvelut/terveysthuolto/> sekä palveluoppaasta <http://www.Kaksineuvoinen.fi/palveluoppas/>

Sivustoilta saa tietoa terveysthuollon palveluista kuten lääkärin vastaanotot, päivystävä lääkäri, diabetes- ja verenpainehoitaja, astmahoitaja, laboratorio- ja röntgentutkimukset, suun terveysthuolto, mielenterveysthuollon palvelut, kuntoutus. Terveysthuollossa toimii akuuttiosasto. Muistihoidon palvelut siirtyvät vuoden 2021 alussa osaksi terveysthuollon palveluja. Ter-

veyspalveluissa työskentelee myös osa-aikaisesti geriatri, jonka palvelut osaltaan parantavat ikääntyneiden palveluja.

4.8 SAS-työryhmä

SAS (Selvitä-Arvioida-Sijoita) - työryhmä on moniammatillinen työryhmä, jonka tehtävänä on koordinoita ikäihmisten palvelujen käyttöä. SAS-ryhmä kokoontuu säännöllisesti kahden viikon välein. SAS-työryhmään kuuluvat palvelukoordinaattori, asiakasohjausyksikön palvelupäällikkö, kotihoidon sekä vuoro- ja arviointiyksikköjen palvelusesimiehet sekä ikäihmisten palvelujohtaja. SAS-työryhmän toiminnan tavoitteena on selvittää ensisijaisesti avohoidon mahdollisuudet asiakkaan palvelujen järjestämisessä ja sen jälkeen, mikäli asiakas ei enää kotona pärjää, löytää asiakkaalle tarkoituksenmukainen hoitopaikka.

5. YHTEISTYÖTAHOT

5.1 Jäsenkunnat ja hallintokunnat

Kuntayhtymä Kaksineuvoinen vastaa kaikkien sosiaali- ja perusterveydenhuollon palvelujen järjestämisestä jäsenkuntiensa Evijärven kunnan ja Kauhavan kaupungin alueella. Kuntayhtymän alue muodostaa kunta- ja palvelurakennemuutoksessa annetun lainsäädännön tarkoittaman yhteistoiminta-alueen, jonka väestöpohja on noin 18 150 asukasta. Kauhavan kaupunki ja Evijärven kunta huolehtivat väestönsä opetus- ja sivistystoimen, kulttuurin, vapaa-ajan ja teknisen toimen palveluista. Esimerkiksi kirjastot tarjoavat monipuolisia palveluita alueella. Lainaustoiminnan lisäksi kirjastoissa on näyttelyitä, teemapäiviä ja ryhmätoimintaa. Kirjastoauto tavoittaa taajama-alueen ulkopuolella asuvat. Kirjasto toimittaa ikäihmisten- ja terveystalvelujen yksikköihin lainattavaa materiaalia.

Sosiaali- ja terveystoimi tekee yhteistyötä kuntien eri toimialojen kanssa. Yhteisenä tahtotilana on kehittää kuntien elinvoimaa ja toimintakykyä pitkäjänteisesti, kokonaisvaltaisesti ja yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Hyvä asunto-, kaavoitus-, liikenne- ja muu yhdyskuntasuunnittelu ovat parasta ennaltaehkäisevää työtä, sillä niiden avulla voidaan vähentää paineita sosiaali- ja terveystalveluihin. Mitä paremmin yleiset, julkiset ja kaupalliset palvelut ottavat huomioon eri-ikäisten ihmisten tarpeet, sitä vähemmän tarvitaan erityispalveluita. Kokonaisuudessa elinvoimainen kunta ja kaupunki tuovat hyvinvointia kaikille, myös sen ikääntyville asukkaille.

5.2 Vanhusneuvostot

Vanhusneuvostojen toiminnan tarkoituksena on toimia vaikuttamis-, tiedottamis- ja yhteistyöelimenä ikääntyneiden, viranomaisten, päätöksentekijöiden ja muiden yhteistyötahojen välillä. Vanhusneuvosto tukee ja edistää ikääntyneiden henkilöiden kokonaisvaltaista hyvinvointia ja selviytymistä eri toiminnoissa seuraamalla eri hallintokuntien toimia ja päätöksentekoa ja vaikuttamalla niihin. Vanhusneuvoston jäsenet edustavat kattavasti paikkakunnalla toimivia eläkeläisyhdistyksiä.

5.3 Seurakunnat

Seurakunnissa järjestetään erilaisia pienryhmiä, juhlia, kuorotoimintaa ja hengellisiä tilaisuuksia ikäihmisille. Seurakuntien työntekijät ja vapaaehtoiset vierailevat säännöllisesti

ikäihmisten- ja terveystalvelujen yksiköissä, joissa he järjestävät hartauksia sekä käyvät laulamassa ja keskustelemassa ikäihmisten kanssa. Seurakuntien diakoniatyö palvelee rinnalla kulkien elämän arjen eri tilanteissa. Diakoniatyöntekijät ovat vaitiolovelvollisia ja valmiita keskustelemaan asiakkaan kotona tai vastaanotolla diakoniatoimistossa. Seurakunnat järjestävät tukea esimerkiksi vakavan sairauden kohdatessa sekä läheisensä menettäneille. Sururyhmiä järjestetään tarpeen mukaan ja kotikäyntejä tehdään pyydettyäessä. Myös päihdeasioissa voi ottaa yhteyttä seurakunnan diakoniatyöntekijään.

5.4 Asumispalveluja tuottavat yksityiset palveluntuottajat

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen alueella toimii useita yksityisiä ikääntyneiden palveluja tuottavia yrityksiä. Kuntayhtymä ostaa tehostettua palveluasumista yksityisiltä palveluntuottajilta palvelusetelillä ja puitesopimuksilla. Asiakkaan on mahdollista valita palveluntuottaja kuntayhtymän hyväksytyjen palvelusetelituottajien listalta. Listalla on yrityksiä Kaksineuvoisen alueen lisäksi muualta Etelä-Pohjanmaalta sekä yksittäisiä tuottajia muualta Suomesta.

Alueella toimii myös säännöllistä ja tilapäistä kotihoitoa tuottavia yrityksiä, jotka ovat ilmoittautuneet Kuntayhtymä Kaksineuvoisen palveluseteliyrittäjiksi. Nämä yritykset tarjoavat palveluja myös sellaisille asiakkaille, joiden palvelujen tarve on niin pientä, että se ei täytä kuntayhtymän palvelujen myöntämisperusteita. Lisäksi Kuntayhtymä Kaksineuvoisen alueella toimii useita kotihoidon tukipalveluja, kuten esimerkiksi siivousta, pihatöitä, kauppa-apua tuottavia palvelun tuottajia.

Ajankohtaiset tiedot alueen palveluseteliyrittäjistä sekä tukipalvelujen tuottajista löydät kuntayhtymän nettisivuilta.

5.5 Asumispalveluja tuottavat yhdistykset ja järjestöt

Härmän Vanhustentukisäätiön palvelukoti tuottaa ympärivuorokautista hoitoa ikäihmisille ja kehitysvammaisille. Kauhavan Seudun Vanhustenkotiyhdistys ry:llä on ikäihmisten käyttöön tarkoitettuja asuntoja. Yhdistyksen toimintoihin kuuluu asuntojen ja tilojen vuokraus, ateriapalvelu, uinti- ja liikuntapalvelut sekä tapahtumien järjestäminen. Ylihärmän Seudun Vanhustenkotiyhdistys ry:llä on vuokra-asuntoa Kotimäen ja Kotivainion rivitaloissa ikäihmisille. Mäki-Kevarin tehostetun palveluasumisen kiinteistö on vuokrattu Kuntayhtymä Kaksineuvoi-

selle Ylihärmän Seudun vanhustenkotiyhdistykseltä sekä Matintuvan ja Elinantuvan kiinteistö Kauhavan Seudun vanhustenkotiyhdistykseltä.

5.6 Muut yhteistyötahot

Tärkeä ikäihmisten palveluiden yhteistyötaho on Aijjoos-kumppanuustoiminta, joka kehittää hyvinvointia tukevaa vanhustyötä. Toiminnan lähtökohtana on voimavaralähtöisyys ja osallisuus. Hankkeen tavoitteena on ikäihmisten terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin vahvistaminen. Muita tärkeitä yhteistyötahoja ovat erilaiset yritykset ja järjestöt, kuten muistiyhdistys, eläkeläisjärjestöt, potilasjärjestöt ja kyläyhdistykset. Ne tuottavat ikäihmisille runsaasti erilaisia palveluja, kuten kuntosalitoimintaa, siivouspalveluja, pihatyöpalveluja, ryhmätoimintaa, tukihenkilötoimintaa, kulttuuripalveluja jne. Ikäihmiset kokoontuvat viikoittain erilaisiin harrastus-, virkistys- ja opintopiireihin ja vertaisryhmiin.

Järvilakeuden kansalaisopisto järjestää alueella monipuolista koulutus- ja kurssitoimintaa. Tarjolla on kädentaidon kursseja, musiikin kursseja, liikuntaryhmiä jne. Eri tahot, kuten seurakunnat, SPR, Aijjoos-toiminta ja Järjestötalon tukihenkilöväilyt välittävät tukihenkilöitä, jotka ovat koulutettuja ja vaitiolovelvollisia vapaaehtoisia auttajia. Toiminta sisältää kuuntelu- ja keskusteluapua, yhdessä ulkoilemista, lukija-apua ja saattaja-apua yms. Vapaaehtoiset toimivat myös ryhmänohjaajina. Yhdistykset ja yritykset ilmoittavat toiminnastaan paikallislehdissä. Kuntayhtymä Kaksineuvoisen työntekijät ohjaavat ikäihmisiä näihin palveluihin.

6 KUNTAYHTYMÄ KAKSINEUVOISEN KEHITTÄMISSUUNNITELMAT JA TAVOITTEET VUOSILLE 2020–2025

Kuntayhtymä Kaksineuvoinen on linjannut strategiassaan 2018–2022 ihmiseltä ihmiselle-asiakkaalle ammattitaidolla arvoikseen 1) asiakas ensin, 2) luottamuksen arvoinen sekä 3) työntekijää arvostava. Arvo asiakas ensin tarkoittaa sitä, että asiakkaalle tarjotaan parasta mahdollista palvelua, hän osallistuu itseään koskevaan päätöksentekoon, hänet huomioidaan kokonaisuutena ja toimintaa kehitetään ”asiakas ensin”-periaatteella. Toiminnan strategisia päämääriä ovat asiakaslähtöiset, vaikuttavat ja laadukkaat palvelut, osaava, hyvinvoiva ja motivoitunut henkilöstö sekä uudistuva ja innovatiivinen edelläkävijä. Asiakaslähtöisten vaikuttavien ja laadukkaiden palvelujen kriittisiksi menestystekijöiksi on määritelty asiakaslähtöisyys, asiakkaan kokonaisvaltainen huomioiminen, palvelujen hyvä saatavuus, toimiva yhteistyö sidosryhmien kanssa sekä asiakkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. (Kuntayhtymä Kaksineuvoinen 2018.)

Ikäpoliittisen ohjelman visioksi on linjattu hyvinvoiva ja toimintakykyinen ikäihminen, jolle on tarjolla riittävät omatoimista selviytymistä, terveyttä ja hyvinvointia tukevat palvelut. Ikäpoliittisen ohjelman arvoiksi on määritelty:

- Voimavaralähtöinen vanhuskäsitys – ikäihmisillä on voimavaroja suhteessa ympäristöönsä ja itseensä
- Ihmisarvon kunnioittaminen ja
- Vastuullisuus

Ikäpoliittisen ohjelman painopistealueina ovat palvelurakenteen muutos ympärivuorokautisesta hoidosta hyvinvointia ja kuntoutusta tukevaan työhön ja kotihoitoon. Tavoitteena on ottaa huomioon laaja-alainen näkökulma ikäihmisten elämään, jolloin huomioidaan asuminen, liikenne ja kauppa, kulttuuri sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.

Ikäpoliittisen ohjelman laatimista on ohjannut ohjausryhmä. Lisäksi perustettiin kolme työryhmää. Työryhmät kokoontuivat vuoden 2020 aikana. Työryhmien nimet ja sisällöt olivat:

- Toimintakykyä ja elämänhallintaa tukevat palvelut – mielekästä elämää ja osallisuutta
- Oma koti kullan kallis – mielekästä elämää ja turvallista arkea
- Ympärivuorokautinen asuminen – mielekästä elämää ja turvallista arkea

Jokainen työryhmä määritteli toiminnan kehittämisen tavoitteet, konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiselle, mittarit jolla tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida sekä määritteli vastuutahot kehittämistoiminnalle.

6.1 TOIMINTAKYKYÄ JA ELÄMÄNHALLINTAA TUKEVAT PALVELUT

Toimintakykyä ja elämänhallintaa tukevien palveluiden kehittämiskohde on ikääntyvien hyvinvoinnin ja toimintakyvyn edistäminen. Toimintakykyä ja elämänhallintaa tukevia palveluja tuotetaan useiden toimijoiden yhteistyönä ja niiden tavoitteena on tuottaa mielekästä elämää ja osallisuutta ikäihmisille.

HYVINVOINTIA EDISTÄVIEN PALVELUJEN KEHITTÄMISTAVOITTEET:			
TAVOITE	KONKREETTISET MENETELMÄT/ TOIMENPITEET	MITTARIT, ARVIOINTI	VASTUUTAHO
OMAN HYVINVOINNIN VAHVISTAMINEN	<ul style="list-style-type: none"> • Ohjausta ja neuvontaa helposti saatavissa • Hyvinvointiluennot (ravitseminen, uni, liikunta) • 75-v. hyvinvointitapaamiset • Palveluopas • Asiakasohjaajien määrän tarkastelu ja tarvittaessa asiakasohjauksen henkilöresurssien lisääminen sisäisin siirtein • Tiedotteet, esitteet, nettisivut • Digiteknologian hyödyntäminen • Kirjaston palvelut (kirjastoauto, digiohjaus) • Tapahtumakalenterit kuntien nettisivuilla • Ryhmäkalenteri → tavoitteena on löytää alusta, jossa eri toimijat voivat jatkossa ylläpitää omia tietojaan • Sähköiset hyvinvointisivut • Kumppanuuspöytä 	<ul style="list-style-type: none"> • Luentojen määrät • Osallistujien määrät • Hyvinvointitapaamiset/ ikäluokka 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuntayhtymä • Kunnat (Kauhava, Evijärvi) • 3. sektorin toimijat • Yritykset • Kansalaisopisto (Järvilakeus) • EPSHP:n hankkeet • Seurakunnat

IKÄYSTÄVÄL- LINEN ASUMINEN	<ul style="list-style-type: none"> • Esteettömyys • Liukkaiden esto, hiekoitus, lumenluonti • Senioriasumisen kehittäminen • Toimivat kotona asumista tukevat palvelut • Tiedottaminen kotitaloustyön verovähennyksistä • Kodinturvallisuus • Korjausavustuksista tiedottamien (ARA) 	Tilastot alueen korjausavustuksista	<ul style="list-style-type: none"> • Kuntayhtymä • Kunnat • Nuohouspalvelut • EP:n pelastuslaitos • 3.sektorin toimijat • Kiinteistöhuollon palvelut
TEKEMISEN JA OSALLIS- TUMISEN MAHDOLLI- SUUS	<ul style="list-style-type: none"> • Kuntien alennuskortti • Kaiku-kortti • Kansalaisopiston kurssit • 3. sektorin toiminta • Yritysten palvelut • Kulttuuritoiminta, kulttuurikaverit • Kuntayhtymän kuntouttava päivätoiminta 	<ul style="list-style-type: none"> • Osallistujien määrä 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuntayhtymä • Kunnat • 3. sektorin toimijat • Kansalaisopisto • Kulttuuritoimijat
TURVALLI- SUUDEN VAHVISTAMI- NEN	<ul style="list-style-type: none"> • Tiedottaminen, ohjaus, neuvonta, koulutus • Ajankohtaisen materiaalin jakaminen • 90 vuotta täyttäneille, jotka eivät ole palvelujen piirissä, "mitä kuuluu"- puhelu 	<ul style="list-style-type: none"> • Koulutus yhteistyössä eri toimijoiden kanssa • Puheluiden määrä 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuntayhtymä • Kunnat • Poliisi • EP:n pelastuslaitos • Liikenneturva
HENGELLISEN ELÄMÄN TUKEMINEN	<ul style="list-style-type: none"> • Sielunhoidolliset keskustelut • Ryhmätoiminta • Kotikäynnit • Hartaushetket • Juhlat ja retket • Yhteistyö eri toimijoiden kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> • Osallistujien määrä 	<ul style="list-style-type: none"> • Alueen seurakunnat
OMAISHOITO- TILANTEESSA OLEVIEN TUNNISTAMI- NEN JA TU- KEMINEN	<ul style="list-style-type: none"> • Omaishoidontuki, monipuoliset palvelut omaishoidon tueksi; asiakasohjaus, virikeohjaaja, lähihoitajan kotikäynnit omaishoitoperheisiin, vuorohoitopalvelut, toimeksiantosopimus, perhehoito (alkaa uutena loppu vuodesta 2020) • Omaishoitajien valmennukset ja koulutus • Omaishoitajien terveystarkastukset 	<ul style="list-style-type: none"> • Asiakkaiden määrä ja palvelujen käyttö • Perhehoitoasiakkaiden määrä • Terveystarkastuksiin osallistuneiden määrä • Valmennuksiin osallistuneiden määrä 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuntayhtymä • Omaishoitajajyhdistykset • 3. sektorin toimijat • Kaikki ammattilaiset

	<ul style="list-style-type: none"> • Muutostilanteessa olevien omaishoitajien tukeminen • Ryhmätoiminnot omaishoitotilanteissa • Omaishoidon puheeksi ottaminen ja ohjaaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Ryhmiin osallistuneiden määrä 	
VAPAAEHTOISTYÖN VAHVISTAMINEN	<ul style="list-style-type: none"> • Tukihenkilötoiminnan koordinoiminen kehittäminen • Koulutus • Saattohoitoystävät 	<ul style="list-style-type: none"> • Koulutettujen määrä • Toimijoiden määrä • Käyntien määrä 	<ul style="list-style-type: none"> • Seurakunnat • Kansalaisopisto • 3. sektorin toimijat
LIKKUMISEN TURVAAMINEN	<ul style="list-style-type: none"> • Palveluliikenne, asiointin turvaaminen • Sosiaalihuoltolain mukainen kuljetuspalvelu • Joukkoliikenne • Liikenneturvallisuus • Ajoterveyden arviointi • Tiedotus, koulutus • Esteettömyyden edistäminen • Liukkauden esto (pihat, väylät) • Kuntien lumenaurausavustus (taloudellinen tuki) 	<ul style="list-style-type: none"> • Käyttäjien määrä • Osallistujien määrä • Lääkäri arvioi ajokyvyn 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuntayhtymä • Kunnat • Liikenneturva • 3. sektorin toimijat • Kuntien liikenneturvallisuus työryhmät • Valtio • Kiinteistöhuollonpalvelut • Kiinteistöjen omistajat
DIGI-OSAAMISEN VAHVISTAMINEN	<ul style="list-style-type: none"> • Helppokäyttöiset palvelut • Koulutus, ohjaus ja opastus • Mahdollisuus yksilölliseen ohjaukseen 	<ul style="list-style-type: none"> • Osallistujien määrä • Ohjausten määrä 	<ul style="list-style-type: none"> • EPSHP-hankkeet • kuntayhtymä • kansalaisopisto • kunnat • 3. sektorin toimijat
IKÄIHMINEN TOIMII VAIKUTTAJANA	<ul style="list-style-type: none"> • Kuntayhtymän asiakasraadit • Kuntayhtymän asiakastyöryhmät • Kuntien vanhusneuvostot • Kuntien työryhmät • Seurakuntien työryhmät • 3. sektorin toimijoiden työryhmät 	<ul style="list-style-type: none"> • Osallistujien määrä • Kokousten määrä • Listaus toimenpiteistä ja asioista, sekä niiden etenemisestä • Säännölliset yhteistyökokoukset 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuntayhtymä • Kunnat • Seurakunnat • 3. sektorin toimijat • Kunnat kutsuvat koolle

6.2 OMA KOTI KULLAN KALLIS

Kehittämiskohteena on ikäihmisten toimintakyvyn turvaaminen sekä kotihoidon kehittäminen ja omaishoidon tukeminen. Kehittämistyön tavoitteena on mielekäs elämä ja turvallinen arki omassa kodissa.

KOTIHOIDON JA OMAISHOIDON KEHITTÄMISTAVOITTEET			
TAVOITE	KONKREETTISET MENETELMÄT/ TOIMENPITEET	MITTARIT, ARVIOINTI	VASTUUTAHO
VIRKISTYS-, KULTTUURI- JA ULKOILU-TOIMINTAA KOTONA ASUVIEN HYVINVOINNIN TUEKSI	<ul style="list-style-type: none"> Kotihoidon asiakkaiden, jotka eivät yksin pysty poistumaan kotoaan, tulisi halutessaan saada ystäväpalvelua ja tukihenkilöitä seurakunnan koordinoimana kotiin Kotihoidon henkilöstö informoi seurakuntaa asiakkaista ja se edelleen toimintaa järjestäville tahoille 	<ul style="list-style-type: none"> Ulkoilutukihenkilöiden määrä 	<ul style="list-style-type: none"> Kotihoito Seurakunnan diakonia-työntekijät SPR
	<ul style="list-style-type: none"> Tukihenkilö ja ystäväpalvelukoulutusten järjestäminen järjestöille Järjestöille ja yhdistyksille tietoa tukihenkilö koulutuksesta 	<ul style="list-style-type: none"> Koulutukseen osallistuneiden määrä 	<ul style="list-style-type: none"> SPR Seurakunta Aijjoos
	<ul style="list-style-type: none"> Ohjataan ja neuvotaan läheisiä ja ystäviä konkreettiseen toimintaan asiakkaan hyväksi, esim. tapaamiset ulkoilun merkeissä 	<ul style="list-style-type: none"> Keskustellaan asiasta hoito- ja palvelusuunnitelman laatimisen yhteydessä 	<ul style="list-style-type: none"> Omahoitaja
YHTEISTYÖ ASIAKKAAN LÄHEISTEN KANSSA	<ul style="list-style-type: none"> Moniammatilliset hoidon suunnittelupalaverit, jossa asiakas ja hänen läheisensä ovat mukana joko paikan päällä tai etäyhteyden avulla Läheisten osallistuminen asiakkaan hoitoon huomioidaan paremmin hoito- ja palvelusuunnitelmaa tehdessä 	<ul style="list-style-type: none"> Kaikille hoidon piirissä oleville asiakkaille on tehty hoito- ja palvelusuunnitelma, jossa on otettu omaiset huomioon Omaisten osallistaminen asiakkaan hoitoon 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakasohjaus Palveluesimiehet Omahoitajat

	<ul style="list-style-type: none"> • Suunnitelma on nähtävissä kotikansiossa. • Suunnitelmaan sisältyy myös kuntoutus-/liikuntasuunnitelman ja suunhoidon toimenpiteet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Suunnitelman päivitys puolivuositain ja tilanteen muuttuessa 	<ul style="list-style-type: none"> • Palveluesimiehet • omahoitajat
	<ul style="list-style-type: none"> • Säännöllinen yhteydenpito asukkaan läheisiin ja omaisteniltojen järjestäminen 		<ul style="list-style-type: none"> • Omahoitajat • Kotihoito
FYSIOTERAPIAN JA KUNTOUTUKSEN OSAAMISTA KOTIIN	<ul style="list-style-type: none"> • Työntekijöiden kuntoutusosaamisen vahvistaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Oppisopimuskoulutus ikääntyneen ihmisen terveyden- ja toimintakyvyn tukeminen 40 (op alkamassa lähihoitajille syksyllä 2020) 	<ul style="list-style-type: none"> • Johtoryhmä ja yhtymähallitus
	<ul style="list-style-type: none"> • Kinestetiikka ja ergonomia asioiden opastaminen • Uusien apuvälineiden käytön opastaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Kinestetiikka ja ergonomia koulutukset jatkuvat 	<ul style="list-style-type: none"> • Fysioterapeutit ja toimintaterapeutti
	<ul style="list-style-type: none"> • Toimien vapautuessa harkitaan toimien muuttamista kuntoutuksen osaajien toimiksi, toinen toimintaterapeutti kotihoitoon sisäisin siirroin 		<ul style="list-style-type: none"> • Johtoryhmä ja yhtymähallitus
SUUN TERVEYDENHUOLLON TEHOSTAMINEN KOTONA ASUVILLE	<ul style="list-style-type: none"> • Sujuva yhteistyö suun terveydenhuollon kanssa • Tarvittaessa myös kotikäynnit kotihoidon asiakkaille 		<ul style="list-style-type: none"> • Suun terveyden ja kotihoidon henkilöstö
	<ul style="list-style-type: none"> • Henkilökunnan koulutuksia suun terveydenhuollosta kotihoidon henkilöstölle jatketaan • Katsotaan Suu messingillä – elokuva YouTubesta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Koulutukset henkilökunnalle 1-2 x/ vuosi, kouluttajina suuhygienistit 	<ul style="list-style-type: none"> • Johtava hammaslääkäri
	<ul style="list-style-type: none"> • Järjestetään luentoja suun terveydestä erilaisissa eläkeläistilaisuuksissa 	<ul style="list-style-type: none"> • Luentojen määrä 	<ul style="list-style-type: none"> • Johtava hammaslääkäri, suuhygienisti
KOTIHOIDON RESURSSIEN TURVAAMINEN	<ul style="list-style-type: none"> • Toiminnanohjausjärjestelmän ja mobiililaitteiden hyödyntäminen kotihoidossa 		<ul style="list-style-type: none"> • EPSHP • Kotihoidon palveluesimiehet

	<ul style="list-style-type: none"> • Kotihoitoon taataan riittävä henkilöstömitoitus asiakkaiden määrän lisääntyessä • Seurataan välillisistä ja välitöntä työaika 	<ul style="list-style-type: none"> • Tavoite, että välittömän työajan osuus on keskimäärin 65–70 % 	<ul style="list-style-type: none"> • Kotihoidon palveluesimiehet
	<ul style="list-style-type: none"> • Hoitajaresurssien käyttö asiakkaiden hoitoisuus huomioiden eri tiimien välillä 	<ul style="list-style-type: none"> • Resurssihoitajien käytön seuranta 	<ul style="list-style-type: none"> • Kotihoidon palveluesimiehet
	<ul style="list-style-type: none"> • Ohjataan asiakkaita hankkimaan lukollisia lääkekaappeja kotiin, jos lääkkeiden säilytys kotona on riski 	<ul style="list-style-type: none"> • Lääkekaapit omakustanteisia 	<ul style="list-style-type: none"> • kotihoidon palveluesimiehet
OMAIHOIDON TUKEMINEN	<ul style="list-style-type: none"> • Omaishoitajille kinestetikka osaamista 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuntoutuksen ohjauksikäyntejä omaishoitajille 	<ul style="list-style-type: none"> • Fysio- ja toimintaterapeutit
	<ul style="list-style-type: none"> • Aktiivinen tiedottaminen omaishoidontuesta kuntalaisille, ammattihenkilöille ja yhteistyötahoille. 	<ul style="list-style-type: none"> • Informaatiota lisätään eri tilaisuuksissa 	<ul style="list-style-type: none"> • Asiakasohjaus
	<ul style="list-style-type: none"> • Aktiivinen tiedottaminen toimeksiantosopimuksen käytömahdollisuudesta 	<ul style="list-style-type: none"> • Toimeksiantosopimuksesta tiedotetaan aina omaishoitotilanteen alkaessa 	<ul style="list-style-type: none"> • Asiakasohjaus
	<ul style="list-style-type: none"> • Omaishoidontuen lakisäästeisten vapaapäivien järjestämiseen lisätään monimuotoisuutta; palveluseteli, kuntayhtymän omat vuorohoitopaikat, päivähoito, kotiin ostettavat palvelut, perhehoito (alkanut v. 2020) tai virikeohjaajan käynnit kotiin 	<ul style="list-style-type: none"> • Omaishoidon vapaapäivien toteutumisen seuranta eri muodoissa • Vuorohoitopaikkojen määrän arviointi vuosittain asiakkaiden tarpeiden perusteella 	<ul style="list-style-type: none"> • Asiakasohjaus
IKÄYSTÄVÄLLINEN ASUMINEN	<ul style="list-style-type: none"> • Selkeä opas asunnon muutostöistä • Ohjeistus mistä voi hakea avustusta kustannuksiin ja millä kriteereillä ja mikä on omakustanteista. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opaslehtinen 	<ul style="list-style-type: none"> • Asiakasohjaus • Vammaispalvelut • Aijjoos
	<ul style="list-style-type: none"> • Tiedottaminen asiakkaille, kuinka välttää erilaiset huijaukset 	<ul style="list-style-type: none"> • Tiedottaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Aijjoos • Asiakasohjaus

HYVINVOINTI-TEKNOLOGIAN HYÖDYNTÄMINEN KOTONA ASUMISEN JA OMAISHOIDON TUEKSI	<ul style="list-style-type: none"> • Etäkäynnit on aloitettu syksyllä 2020. Jos käyttökokeemukset ovat hyviä, pyritään toimintaan laajentamaan jatkossa • Lääkerobotin pilotointi, aloitus tammikuu 2021 • Toiminnanohjausjärjestelmän käytön tehostaminen • Mahdollisen muun teknologian käyttöönotto 	<ul style="list-style-type: none"> • Toiminnasta saatavien hyötyjen seuranta • Tarvittaessa toiminnan laajentaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Kotihoiton palveluesimiehet • Palvelupäällikkö
	<ul style="list-style-type: none"> • RAI arviointi ja laatu järjestelmän käyttöönotto ja sen tiedon hyödyntäminen palvelujen laadun kehittämisessä 	<ul style="list-style-type: none"> • RAI arviointien toteutumisen seuranta 	<ul style="list-style-type: none"> • Omahoitaja • Palveluesimies
RAVINTO-HUOLTO; OIKEAN JA RIITTÄVÄN RAVINNON JA NESTEIDEN SAANTI	<ul style="list-style-type: none"> • Kiinnitetään huomiota ravinnon laatuun ja laadun kehittämiseen • Käytetään Aksilan ravitsemusterapeutin osaamista hyödyksi • Hoito- ja palvelusuunnitelmassa huomioidaan ravitus • Asiakkaiden säännöllinen painoseuranta 	<ul style="list-style-type: none"> • Kotihoitoon koulutusta ravintoasioista 	<ul style="list-style-type: none"> • Kotihoiton palveluesimiehet
GERIATRISEN OSAAMISEN VAHVISTAMINEN	<ul style="list-style-type: none"> • Turvataan riittävä lääkäriresurssi kotihoitoon. • Nimetty lääkäri kotihoitoon, ensisijaisesti geriatri • Geriatriasta koulutusta kotihoidon henkilökunnalle 	<ul style="list-style-type: none"> • Vuoden 2021 aikana 	<ul style="list-style-type: none"> • Johtoryhmä, yhtymähallitus
HENKILÖSTÖN OSAAMISEN VAHVISTAMINEN JA TYÖHYVINVOINNIN TUKEMINEN	<ul style="list-style-type: none"> • Yksiköiden kehittämisspäivät 1 x vuodessa • Koulutusta erilaisten asiakastilanteisiin (muistisairaankohtaaminen, asiakas/omaistilanteet). • Oppisopimuskoulutukset lähihoitajille • E- passi 	<ul style="list-style-type: none"> • Koulutuspäivien seuranta 	<ul style="list-style-type: none"> • Johtoryhmä, esimiehet

6.3 YMPÄRIVUOROKAUTINEN ASUMINEN

Ympäri vuorokautisen palveluasumien kehittämiskohteena on palvelurakenteiden kehittäminen sekä asukkaiden hyvän hoidon ja toimintakyvyn turvaaminen. Vuoro hoito- ja arviointi yksiköissä toimintaa kehitetään kuntouttavaan ja toimintakykyä tukevaan suuntaan. Toiminnan tavoitteena on mielekäs elämä ja turvallinen arki.

YMPÄRIVUOROKAUTISEN ASUMISEN KEHITTÄMISTAVOITEET:			
TAVOITE	KONKREETTISET MENETELMÄT/ TOIMENPITEET	MITTARIT, ARVIOINTI	VASTUUTAHO
IKÄIHMISTEN TOIMINTA KYVYN VAHVISTAMINEN	<ul style="list-style-type: none"> Huomioidaan asukkaiden omat voimavarat ja vahvuudet Tehdään asioita yhdessä asukkaan kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> Tavoitteelliset hoito- ja palvelusuunnitelmat, jotka laaditaan viikon sisällä muutosta 	<ul style="list-style-type: none"> Yksikön esimiehet/ vastaavat sairaanhoitajat
	<ul style="list-style-type: none"> Asiakkaan tukiverkoston kartoittaminen ja heidän mukana olo hoito- ja palvelusuunnitelmien laadinnassa, joko paikan päällä tai etäyhteydellä 	<ul style="list-style-type: none"> Hoito- ja palvelusuunnitelman päivittäminen puolen vuoden välein (juhannus ja joulukuu) tai voinnin muuttuessa oleellisesti 	<ul style="list-style-type: none"> Omahoitaja yksikön esimies Henkilöstö
	<ul style="list-style-type: none"> Läheiset ja ystävät osana asukkaan hyvää arkea 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteydenpito läheisiin ja ystäviin kuu-kausittain (esim. valokuva tekstiviestinä tai pieni puhelu ja kuulumisten kertominen) 	<ul style="list-style-type: none"> Yksikön henkilöstö
	<ul style="list-style-type: none"> Ulkoilu (lääkkeiden josta vapautunut aika käytetään ulkoiluun) Hankitaan ”ulkoilupusseja” pyörätuoli-asiakkaille jotta ulkoilu on mahdollista myös viileällä säällä Kannustetaan läheisiä ja vapaaehtoisia ulkoilemaan asukkaiden kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> Kaikki halukkaat pääsevät vähintään viikoittain ulkoilemaan läpi vuoden Ulkoilun määrän seuranta 	<ul style="list-style-type: none"> Omahoitaja vapaaehtoiset Omaiset ja läheiset

	<ul style="list-style-type: none"> • Kulttuurin ja mielekkään tekemisen järjestäminen • Kulttuuritarjottimen hyödyntäminen • Henkilön nimeäminen, joka vastaa tehostettujen asumispalveluiden sekä kotihoidon ryhmäkotien vierailujen koordinoinnista 	<ul style="list-style-type: none"> • Toimintaan osallistumisen kirjaaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Kolmas sektori • yksikön esimies • omahoitaja
	<ul style="list-style-type: none"> • Hyvän ravitsemustilan varmistaminen • Maittava ruoka yksilölliset tarpeet huomioiden (proteiinin saanti) • Ravitsemusongelmiin puuttuminen 	<ul style="list-style-type: none"> • MNA-testi (hoito- ja palvelusuunnitelman päivittämisen yhteydessä) • Asukaskyselyt joka toinen vuosi 	<ul style="list-style-type: none"> • Ruokapalvelusta vastaavat • Henkilöstö • Yksikön esimies
	<ul style="list-style-type: none"> • Yksilöllisyyden huomiointi ravitsemuksessa ja ruokailutilanteissa • Mieliruokatoiveiden kartoittaminen • Sosiaalisuus ruokailutilanteissa • Juhlapyhien huomiointi 	<ul style="list-style-type: none"> • Yhteistyön lisääminen ravitsemushenkilöstön kanssa (tilausten tarkkuus) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ruokapalvelun henkilöstö • Omahoitajat
	<ul style="list-style-type: none"> • Kotihoidon fysioterapeutin käynnit kerran kuukaudessa tehostetun palveluasumisen yksiköissä kuntoutuksen tueksi 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjaukset • Hoito- ja palvelusuunnitelma 	<ul style="list-style-type: none"> • Omahoitaja • Henkilöstö • Fysioterapeutit
	<ul style="list-style-type: none"> • Hengellisyden huomiointi • Teknologian hyödyntäminen seurakunnan hengellisiin tilaisuuksiin osallistumisessa 	<ul style="list-style-type: none"> • Hoito- ja palvelusuunnitelman laadimisessa huomioidaan myös hengelliset tarpeet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Seurakunnat • Henkilöstö
YKSIKKÖJEN TOIMINNAN LAADUN VARMISTAMINEN JA KEHITTÄMINEN	<ul style="list-style-type: none"> • Asukaslähtöisen toimintamallin vahvistaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Hoito- ja palvelusuunnitelma • Asukaskyselyt • Omavalvontasuunnitelmat 	<ul style="list-style-type: none"> • Omahoitaja • Yksikön esimies
	<ul style="list-style-type: none"> • Ikääntyneen asukkaan tulee tuntee olevansa kunnioitettu ja arvokas omana itsenään 	<ul style="list-style-type: none"> • Hoito- ja palvelusuunnitelma • Kirjaukset 	<ul style="list-style-type: none"> • Yksikön henkilöstö

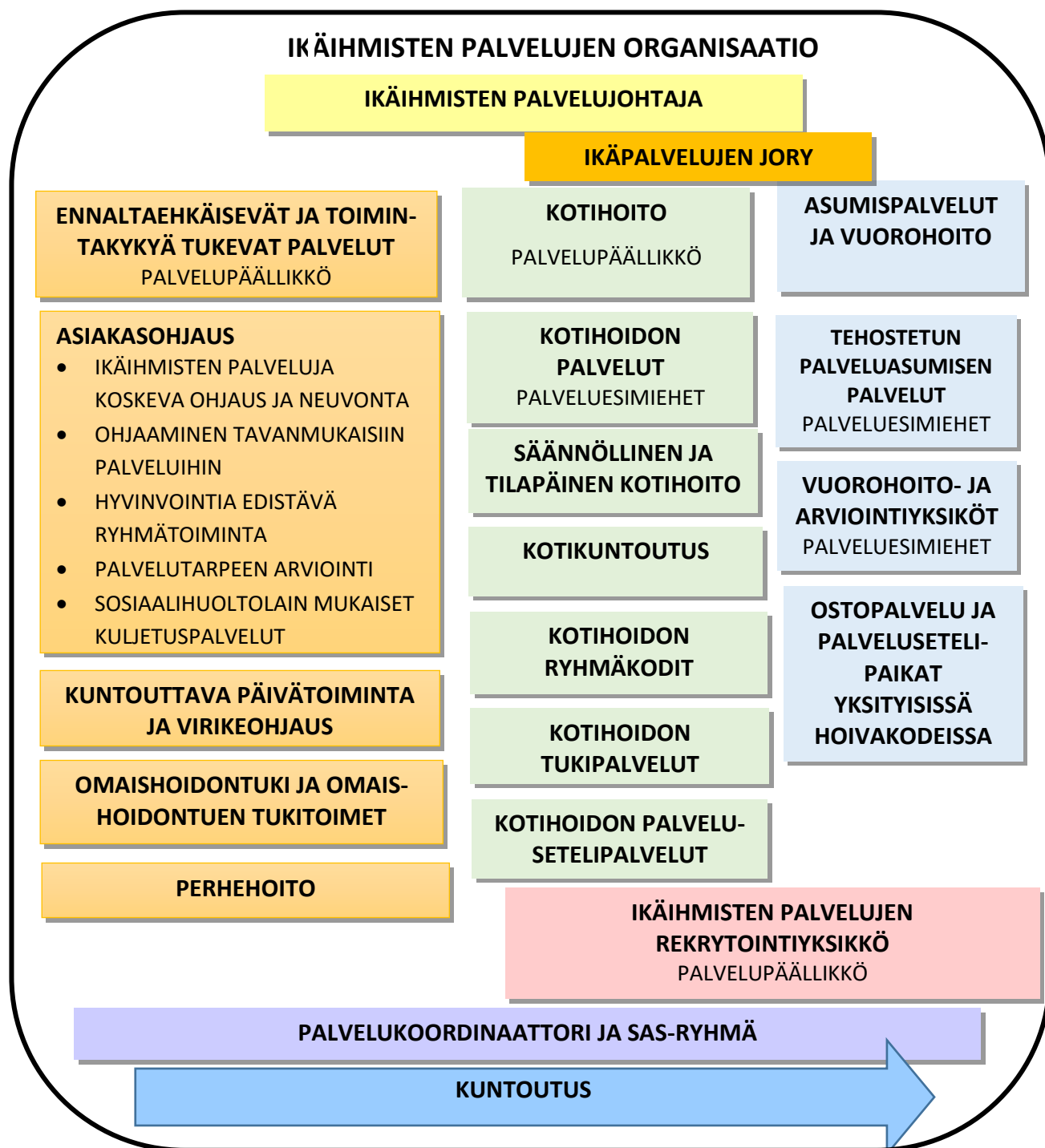
<ul style="list-style-type: none"> • Omahoitajuuden vahvistaminen • Omahoitajatuokiot omille asukkailla viikoittain • Elämän tarinan kartoittaminen asukkaan näköisen elämän mahdollistamiseksi 	<ul style="list-style-type: none"> • Omahoitajatuokioiden toteutumisen seuranta kirjausten perusteella • Elämäntarinoiden kartoitusten toteutuminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Omahoitaja • Yksikön esimies
<ul style="list-style-type: none"> • RAI arviointi ja laatujärjestelmän käyttöönotto ja sen tiedon hyödyntäminen palvelujen laadun kehittämisessä 	<ul style="list-style-type: none"> • RAI arviointien toteutumisen seuranta 	<ul style="list-style-type: none"> • Omahoitaja • Yksikön esimies
<ul style="list-style-type: none"> • Säännölliset lääkärikontaktit • Vastuulääkärijärjestelmä tehostetussa palveluasumisessa 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjaukset, hoito- ja palvelusuunnitelma • Lääkärikonsultaatioiden toteutuminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Johtava yllä lääkäri, lääkärin • Yksikön esimies
<ul style="list-style-type: none"> • Suuhygienistin tapaaminen vuosittain ja häneltä saatujen toimintaohjeiden toteuttaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Hoito- ja palvelusuunnitelma • Kirjaukset 	<ul style="list-style-type: none"> • Hammas-hoidon henkilöstö • Yksikön esimies
<ul style="list-style-type: none"> • Teknologian hyödyntäminen asukkaiden hoidossa sekä yhteydenpidossa läheisiin 	<ul style="list-style-type: none"> • Käyttöön otettujen teknologioiden määrä 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuntayhtymän esimiehet
<ul style="list-style-type: none"> • Apuvälineiden hyödyntäminen asiakkaiden hoidossa yksilöllisesti • Aistiapuvälineet 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjaukset käytettävistä apuvälineistä 	<ul style="list-style-type: none"> • Henkilöstö • Yksikön esimies • Fysioterapeutit
<ul style="list-style-type: none"> • Asiakkaiden siirtojen vähentäminen, siirrettään asukas vain kun se on välttämätöntä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Asukassiirtojen määrä, toimintakerromus 	<ul style="list-style-type: none"> • Lääkärit • Kuntayhtymän esimiehet
<ul style="list-style-type: none"> • Henkilöstö on osaavaa ja vanhustyöhön motivoitunutta 	<ul style="list-style-type: none"> • Rekrytointi • Koulutusseuranta • Kehityskeskustelujen määrä 	<ul style="list-style-type: none"> • Ky:n esimiehet • Rekrytointiyksikkö
<ul style="list-style-type: none"> • Moniammatillisuuden hyödyntäminen asiakkaan toimintakyvyn tukemisessa 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjaukset asiakastiedoissa 	<ul style="list-style-type: none"> • Ky:n esimiehet
<ul style="list-style-type: none"> • Lisäkoulutukset ja täydennyskoulutukset vähintään 3 pv/ työntekijä/vuosi 	<ul style="list-style-type: none"> • Koulutuspäivät/työntekijä 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuntayhtymän esimiehet

	<ul style="list-style-type: none"> Kuntayhtymän yksiköiden sisäisen valvonnan kehittäminen ja yksityisten palvelujen tuottajien toiminnan valvonta 	<ul style="list-style-type: none"> Valvontakäyntien määrä Yksityisten palveluntuottajien asukkaiden hoitosuunnitelmien läpikäyminen vuosittain 	<ul style="list-style-type: none"> Ikäihmisten palvelujohtaja
ASUMIS- YKSIKKÖJEN KOON, TILOJEN JA RESURSSIEN OPTIMOINTI	<ul style="list-style-type: none"> Riittävät ja toimivat tilat 	<ul style="list-style-type: none"> Seuranta toimintakertomuksessa vuosittain 	<ul style="list-style-type: none"> Jäsenkunnat Yhtymähallitus Kuntayhtymän esimiehet
	<ul style="list-style-type: none"> Riittävä henkilökuntamäärä vanhustalvotuslain vaatimukset ja asukkaiden toimintakyky huomioiden (mitoitus 0,7, siirtymäaika 1.4.2023) 	<ul style="list-style-type: none"> Yksikköjen asukasmäärän, hoitoisuuden ja mitoituksen seuranta Välillisen ja välittömän työn erottaminen toisistaan mitoituksessa 	<ul style="list-style-type: none"> Jäsenkunnat Yhtymähallitus Kuntayhtymän esimiehet
	<ul style="list-style-type: none"> Turvalliset tilat ja kodikas asuinympäristö Turvallinen, tarvittaessa aidattu ulkoiluympäristö Toimivat turvalaitteet ja -hälyttimet 	<ul style="list-style-type: none"> Omavalvontasuunnitelma Palotarkastukset Maininta toimintakertomuksessa, ovatko asiat kunnossa 	<ul style="list-style-type: none"> Jäsenkunnat Yhtymähallitus Kuntayhtymän esimiehet Tilojen vuokraajat (kunnat, yhdistykset, yksityiset vuokranantajat)
	<ul style="list-style-type: none"> Muistisairausten tarpeiden huomioiminen yksikköjen tilojen suunnittelussa 	<ul style="list-style-type: none"> Seuranta toimintakertomuksessa (tilat, turvallisuus) 	<ul style="list-style-type: none"> Jäsenkunnat Yhtymähallitus Kuntayhtymän esimiehet
	<ul style="list-style-type: none"> Tilojen suunnittelussa huomioidaan tulevaisuuden tilatarpeet ja tilojen muuntautumiskyky 	<ul style="list-style-type: none"> Omavalvontasuunnitelma 	<ul style="list-style-type: none"> Jäsenkunnat Yhtymähallitus Kuntayhtymän esimiehet
	<ul style="list-style-type: none"> Tarjotaan palvelusetelillä mahdollisuus asua myös yksityisten palveluntuottajien yksiköissä 	<ul style="list-style-type: none"> Palveluseteliasiakkaiden määrä 	<ul style="list-style-type: none"> Palvelukoordinaattori Ikäihmisten palvelujohtaja

	<ul style="list-style-type: none"> Aloitetaan perhehoidon palvelumuoto. Alkuvaiheessa perhehoitoa tarjotaan vaihtoehtona vuorohoidon toteuttamiselle ja viiden vuoden aikana aloitetaan myös pysyvä perhehoito 	<ul style="list-style-type: none"> Perhehoitajien määrä Perhehoidossa olevien asiakkaiden määrä 	<ul style="list-style-type: none"> Palvelukoordinaattori Ikäihmisten palvelujohtaja Palvelupäällikkö
	<ul style="list-style-type: none"> Erilaisten välimuotoisten asumisratkaisujen lisääntyminen alueella 	<ul style="list-style-type: none"> Seniורי- tai muun välimuotoisen asumisen määrä 	<ul style="list-style-type: none"> Kiinteistöjen omistajat Kuntayhtymä
ELÄMÄN LOPPUVAIHEEN HYVÄ HOITO	<ul style="list-style-type: none"> Asukkaiden fyysisten, psyykkisten, sosiaalisten ja hengellisten tarpeiden huomiointi Saattohoitotilanteen toiveet kysytään asiakkaalta ja läheisiltä Asukkaan itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen Hyvä yhteistyö asukkaan ja läheisten kanssa Hyvä kivunhoito 	<ul style="list-style-type: none"> Hoito- ja palvelusuunnitelmaan kirjaus Asiakaspalautteet Omaispalautteet 	<ul style="list-style-type: none"> Esimiehet Omahoitaja Lääkäri Omais
	<ul style="list-style-type: none"> Seurakunnan saattohoitoystävien käyttäminen tukena saattohoitotilanteissa 	<ul style="list-style-type: none"> Saattohoitoystävien määrä 	<ul style="list-style-type: none"> Omahoitaja Seurakunta
ARVIOINTI- JA VUOROHOIDON TOIMINNAN LAATU	<ul style="list-style-type: none"> Yhtenäisten toimintakäytäntöjen kehittäminen ja tasalaatuisuus vuorohoitoyksikköjen toimintaan 	<ul style="list-style-type: none"> Arviointi- ja vuorohoitiasiakkaiden prosessin tarkentaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Palvelukoordinaattori Yksikön esimiehet Henkilöstö
	<ul style="list-style-type: none"> Toimintatuokioiden määrän lisääminen 7 pv/ viikossa 	<ul style="list-style-type: none"> Toimintatuokioiden koordinaointi yksiköissä 	<ul style="list-style-type: none"> Henkilöstö fysioterapeutit kolmas sektori
	<ul style="list-style-type: none"> Vuorohoitiasiakkaat aterioivat kaikki päivän ateriat päiväsalissa → liikunnan maksimointi 	<ul style="list-style-type: none"> Kirjaukset asiakkaan papereissa 	<ul style="list-style-type: none"> Henkilöstö Yksikön esimies
	<ul style="list-style-type: none"> Asiakkaille on laadittu yksilölliset kuntoutussuunnitelmat 	<ul style="list-style-type: none"> Kuntoutussuunnitelman toteutumisen seuranta 	<ul style="list-style-type: none"> henkilöstö Yksikön esimies

6.4 KAKSINEUVOISEN IKÄIHMISTEN PALVELUJEN ORGANISAATIO

Ikäihmisten palvelut on Kuntayhtymä kaksineuvoisessa jaettu kolmeen palvelusektoriin, joita ovat ennaltaehkäisevät ja toimintakykyä tukevat palvelut, kotihoito sekä asumispalvelut ja vuoroahoito- ja arviointiyksiköt. Lisäksi ikäihmisten palveluissa toimii rekrytointiyksikkö, jonka tehtävänä on varahenkilöstön sijoittaminen lyhytaikaisiin sijaisuuksiin sekä uuden henkilökunnan rekrytointi.

Kuvio 1. Kuntayhtymä Kaksineuvoisen ikäihmisten palvelujen organisaatio

6.5 HENKILÖSTÖ

Asiakkaiden saaman palvelun laatu varmistetaan riittävällä henkilöstömäärällä, yksikön asiakstarvetta vastaavalla henkilöstön koulutusrakenteella sekä moniammatillisella työskentelyllä. Ikääntyvien palveluissa henkilöstön osaamisvaatimukset kasvavat ja työ edellyttää yhä enemmän sairaanhoidollista, gerontologista ja kuntoutusosaamista sekä kykyä jatkuvaan tiedonhankintaan. Erityisesti kotihoidon ja arviointi- ja vuorohoitoyksikköjen henkilöstön kuntoutusosaamista ja sairaanhoidollista osaamista kehittämällä voidaan ehkäistä ympärivuorokautisen asumishoidon tarvetta. Henkilöstön osaamista hyödynnetään monipuolisesti, joustava yhteiskäyttö helpottaa arjen sujumista sekä mahdollistaa osaltaan työn kehittämisen. Henkilöstön työhyvinvoinnista ja jaksamisesta huolehditaan. Erityistä huomiota kiinnitetään esimiesten riittävään tieto-taitoon.

Kotihoidossa asiakasmäärää ja asiakkaiden hoidon tarvetta seurataan jatkuvasti. Työntekijöiden tarvetta arvioidaan seuraamalla välillisen ja välittömän työajan osuutta. Tavoitteena on, että kotihoidon työntekijöiden välittömän työajan osuus on keskimäärin 65 % työajasta. Myös eri kotihoitoalueiden kuormitusta seurataan jatkuvasti ja työntekijöiden sijoitukset eri alueille tehdään asiakstarpeiden mukaisesti. Asiakkaiden lisääntyvään palvelutarpeeseen pyritään vastaamaan sekä henkilöstön määrän lisäyksin että ottamalla käyttöön erilaisia sähköisiä palveluja, kuten lääkerobotti, etäkäynnit sekä erilasta turva- ja hyvinvointiteknologiaa.

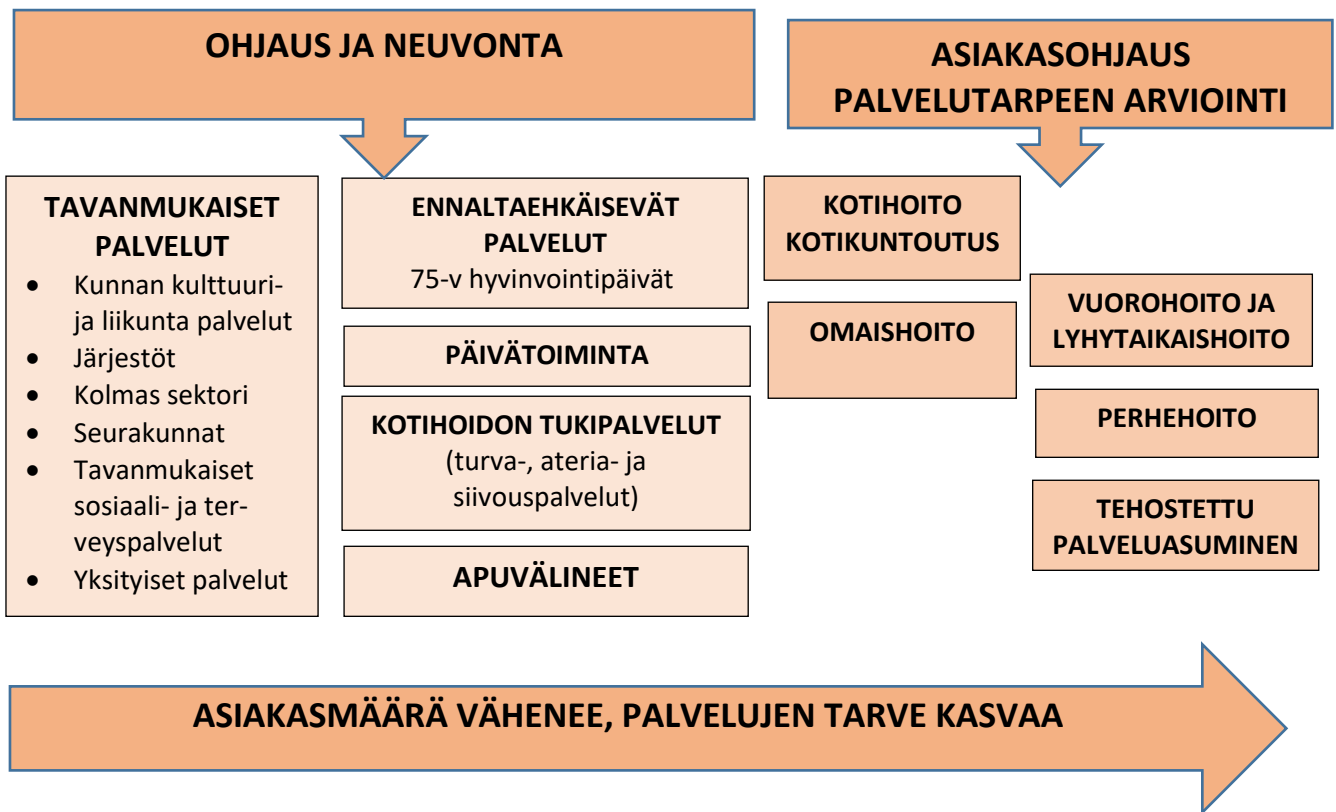
Vanhuspalvelulain mukaan mitoitus ympärivuorokautisessa asumisessa tulee olla 1.1.2021 vähintään 0,55 hoitajaa/ asukas, 1.1.2022 vähintään 0,6 hoitajaa/ asukas ja 1.4.2023 vähintään 0,7 hoitajaa/ asukas. Kuntayhtymän kaikissa ympärivuorokautisen asumisen yksiköissä asukkaiden hoitoisuus on korkea ja diagnosoitujen muistisairaiden asukkaiden määrä suuri, joten henkilöstömitoitus perusteltua pitää minimimitoitusta 0,55 korkeampana. Korkeampaa mitoitusta suositellaan myös silloin, kun yksikön asukkailla on vaikeita somaattisia tai käytösoireita ja tilat ovat epäkäytännölliset. Kaikissa kuntayhtymän yksiköissä on henkilöstövahvuus vähintään 0,6 hoitajaa/ asukas. Vuorohoito- ja arviointiyksiköissä henkilöstömitoitus on 0,7 hoitajaa/ asukas, asiakkaiden runsaan vaihtuvuuden sekä asiakkaiden tehostetun kuntoutumisen mahdollistamiseksi. Vanhuspalvelulaki edellyttää myös välillisen eli asiakkaan kanssa tehtävän työn, kuten päivittäisissä toiminnoissa avustamisen, lääkehoidon tai hoitoon liittyvien kirjausten erottamista välillisestä työstä eli ruokahuoltoon, siivoukseen tai pyykki-

huoltoon liittyvistä tehtävistä. Näihin tehtävien suorittamiseen tulee joko varata oma henkilökunta tai mikäli tehtävät kuuluvat hoitohenkilökunnan työtehtäviin, tulee niihin kuluva aika vähentää mitoituslaskelmissa. Tehostetun palveluasumisen mitoituksen nostaminen 0,7 hoitajaan/ asukas tarkoittaa kaiken välillisen työn siirtämistä pois hoitajilta ja joko 7,2 hoitajan lisäystä yksiköihin tai 9,5 asukaspaikan vähennystä. Mikäli hoitajien työtehtäviin jää välillisiä tehtäviä, on hoitajien määrän lisäystarve tätä suurempi.

6.6 KEHITTÄMISSUUNNITELMIEN KUSTANNUSVAIKUTUKSET

Vuosien 2016–2020 ikäpoliittisen ohjelman tavoitteiden toteutumista on tuettu muun muassa henkilöstölisäyksin, jotka on pääosin tehty nimikemuutoksilla ja kustannuspaikkasiirtoina, tehostetun asumispalvelun paikkojen vähentämisellä, kotihoitoa kehittämällä, erottamalla ikääntyneiden palvelujen myöntäminen ja palvelutuotanto toisistaan (palvelupäätökset tehdään asiakasohjausyksikössä), tukemalla omaishoitajuutta ja lisäämällä vuoro- ja arviointipaikkojen määrää sekä panostamalla ennaltaehkäisevään toimintaan.

Uudessa ikäpoliittisessa ohjelmassa panostetaan edelleen ennaltaehkäiseviin palveluihin, joiden avulla ikääntyneiden toimintakyky pysyy hyvänä ja asiakkaiden palveluntarve raskeammassa palvelumuodoissa, kuten kotihoidossa ja tehostetussa palveluasumisessa vähenee tai siirtyy myöhäisempää ajankohtaan (ks. kuvio 2). Ennaltaehkäisevien palvelujen säästöt syntyvät pitemmän ajan kuluessa. Näillä toimenpiteillä tuetaan ikäihmisten elämänlaatua, hyvinvointia ja toimintakykyä, kun heille on tarjolla riittävät omatoimista selviytymistä, terveyttä ja hyvinvointia tukevat palvelut.

Kuvio 2. Asiakkaiden määrä ja asiakkaiden palvelujen tarve

Uuden ikäpoliittisen ohjelman suurimmat kustannusvaikutukset kohdistuvat henkilöstöresursseihin. Suurin osa ikäpoliittisen ohjelman henkilöstölisäyksistä on suunniteltu tehtäväksi sisäisin järjestelyin siirtämällä henkilöstöresursseja ikäihmisten palveluihin sellaisista palveluista, joissa palvelujen käyttö on vähentyvää. Vanhuspalvelulain vaatimat henkilöstöresursien lisäykset tehostettuun palveluasumiseen vaativat osittain lisää resursseja henkilöstöön, mikäli asukaspaikkojen määrä säilyy entisenä. Asumispalvelupaikkojen määrän vähentäminen pienentää henkilöstöresurssien lisäämisen tarvetta tehostettuun palveluasumiseen mutta lisää kotihoidon tarvetta, koska yhä huonokuntoisempia asiakkaita hoidetaan kotona tai omaishoidon turvin. Ympäri vuorokautisen asumispalvelujen paikkoja ei ole tarpeen lisätä vuosien 2020–2025 välillä, mikäli tavoitteena pidetään laatusuosituksen tavoitetta, jossa 6–7 % yli 75-vuotiaista asuisi kotona (ks. taulukko 5). Osittain tehostetun palveluasumisen tarvetta voidaan korvata välimuotoisilla asumisratkaisuilla, joihin palveluja voidaan tuottaa perinteistä kotihoitoa tiheämmin. Tämä edellyttää välimuotoisten palvelujen ja asumisratkaisujen kehittämistä alueella. Uutena palvelumuotona vuonna 2020 alkanut perhehoito on esimerkki yhdestä välimuotoisesta palvelusta.

Taulukko 5. Tehostetun palveluasumisen tarve yli 75-v. määrään suhteutettuna

Tehostetun palveluasumisen tarve Kaksineuvoisen alueella v. 2020–2025						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
yli 75 v. asukkaat	2442	2525	2601	2707	2772	2865
Tehostettu palveluasumisen paikat v.2020 = 208 paikkaa	208 = 8,5 %	208 = 8,2 %	208 = 8 %	208 = 7,7 %	208 = 7,5 %	208= 7,3 %
Kotona asuvat yli 75.v	2234 = 91,5 %	2317= 91,8 %	2392= 92 %	2498= 92,3 %	2564= 92,5 %	2655= 92,7 %
Tehostetun palveluasumisen tarve laatusuositukseen ja EP soten tavoitteisiin verrattuna						
EP sote, tavoite 6 %	147	152	156	162	166	172
Laatusuositus, tavoite 7 %	171	177	182	189	194	201
Tavoite 8 %	195	202	208	217	222	229

Myös omaishoidontuen määrän kasvattaminen vähentää painetta tehostettuun palveluasumiseen. Omaishoidontuen saajien määrän kasvaessa osan tehostettujen asumispalvelupaikkojen muuttaminen vuorohoitopaikoiksi voi olla tulevaisuudessa perusteltua. Panostamalla omaishoittoon ja kotihoitoon tavoitetaan tilannetta, jossa yli 75-vuotiaista kuntalaisista voisi 94 % asua omassa kodissaan ja saada hoidon sinne. Ainoastaan 6 % hoidettaisiin kodin ulkopuolella tehostetun palveluasumisen yksiköissä. Vanhuspalvelulain toisessa vaiheessa myös kotihoitoon on tulossa henkilöstömitoitus mutta jo tällä hetkellä riittävästä henkilöstöresursoinnista kotihoitoon tulee huolehtia. Asiakkaiden tarpeisiin pyritään löytämään perinteisten kotikäyntien rinnalle uudenlaisia ja yksilöllisiä ratkaisuja, joilla asiakkaiden kotona asumista voidaan tukea, kuten esimerkiksi sähköiset palvelut.

7 IKÄPOLIITTISEN OHJELMAN SEURANTA JA ARVIOINTI

Ikäpoliittisen ohjelman toteutumista seurataan ja arvioidaan vuosittain. Ikäihmisten palvelujohtaja kokoaa yhteenvedon tavoitteiden toteutumisesta vuosittain budjetin laadinnan yhteydessä Kuntayhtymä Kaksineuvoisen yhtymähallitukselle.

Hyvinvointipäivien tuloksia hyödynnetään vuosittain ikäihmisten palveluja suunniteltaessa, toteutettaessa ja arvioidessa. Jäsenkuntien vanhusneuvostoja ja ikäihmisistä perustettuja asiantuntijaryhmiä hyödynnetään ikäpoliittisen ohjelman seurannassa ja arvioinnissa. Asiakaspalautetta kerätään kaikissa yksiköissä, ja sitä käytetään palveluiden kehittämisessä. Jokaisessa työyksikössä henkilökunta osallistuu oman työnsä arviointiin ja kehittämiseen.

LÄHTEET

Etelä-Pohjanmaan ikäihmisten yhteen sovitettu palvelukokonaisuussuunnitelma 2018. Etelä-Pohjanmaan I&O-muutostyö, kaikenikäisten omaishoidon yhtenäistäminen. Tavoite- ja jatkotoimien ohjelma kunnille, kuntayhtymille, yhteistoiminta-alueille, maakunta ja sote-valmistelulle sekä muille toimijoille vuosille 2019–2025.

Kuntayhtymä Kaksineuvoinen 2015. Ikäpoliittinen ohjelma vuosille 2016–2020.

Kuntayhtymä Kaksineuvoinen 2018. Ihmiseltä ihmiselle- Asiakkaalle ammattitaidolla. Kuntayhtymä Kaksineuvoisen strategia vuosille 2018–2022.

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalouksista 980/ 2012.

Nevala Marja-Liisa 2010. Ikäihminen kehittäjänä. Saatavissa: <http://www.aijjoos.fi/Mainokset/IkaihminenKehittajana2.pdf>

STM & Suomen Kuntaliitto 2013. ”Vanhuspalvelulaki” Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalouksista. Muistio lain toimeenpanon ja tulkinnan tueksi. Saatavissa: [STM Kuntaliitto liitemuistio yleiskirjeeseen 13802013 evl.pdf](http://www.stm.fi/STM/Kuntaliitto_liitemuistio_yleiskirjeeseen_13802013_evl.pdf)

STM 2013. Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi. Sosiaali- ja terveystalouksien julkaisuja 2013: 11. Sosiaali- ja terveystalouksien ja Suomen Kuntaliitto, Helsinki. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3415-3>

STM 2020a. Kohti ikäystävällistä yhteiskuntaa. Iäkkäiden henkilöiden palvelun uudistamistyöryhmän raportti. Sosiaali- ja terveystalouksien muistioita ja raportteja 2020:16. Sosiaali- ja terveystalouksien ja Suomen Kuntaliitto, Helsinki. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-9997-8>

STM 2020b. Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020–2023. Sosiaali- ja terveystalouksien julkaisuja 2020:29. Sosiaali- ja terveystalouksien ja Suomen Kuntaliitto, Helsinki. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-5457-1>

Suomen Kuntaliitto 2020a. Iäkkäiden palvelut. Saatavissa: [Iäkkäiden palvelut | Kuntaliitto.fi](http://www.kuntaliitto.fi/laikkaiden-palvelut)

Suomen Kuntaliitto 2020b. Kuntatalouden kehitys vuoteen 2024. Saatavissa: [Kuntatalouden kehitys vuoteen 2024 \(kuntaliitto.fi\)](http://www.kuntaliitto.fi/kuntatalouden-kehitys-vuoteen-2024)

THL 2019. Tiedosta arviointiin- tavoitteena paremmat palvelut. Sosiaali- ja terveystalouksien Tays- erityisvastuualueella. Päätösten tueksi 9/2019. Saatavissa: <https://www.julkari.fi/handle/10024/138959>

Tilastokeskus 2020. Kuntatalous. Saatavissa: [Tilastokeskus - Tilastot aiheittain - Kuntatalous](http://www.tilastokeskus.fi/tal/kuntatalous)